

**UCHWAŁA NR LII/445/2022
RADY MIEJSKIEJ W MROCZY**

z dnia 21 października 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy
Mrocza na lata 2023-2028**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022, poz. 559 ze zm.) oraz art. 16 b ust.1, art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2021, poz. 2268 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Mrocza.

§ 3. Uchwałę podaje się do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Mrocza.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2023 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Jarosław Odrobiński

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028

**Gmina Mrocza
Powiat Nakielski
Województwo Kujawsko-Pomorskie**

Mrocza 2022

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Karolina Bonowicz – Analityk Stażysta

Spis treści

Wykaz skrótów	5
1. Wstęp	6
2. Metodologia opracowania Strategii.....	11
3. Diagnoza sytuacji społecznej	12
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	12
3.1.1. Charakterystyka ogólna gminy.....	12
3.1.2. Demografia.....	13
3.1.3. Rynek pracy	17
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	21
3.1.5. Ochrona zdrowia	22
3.1.6. Edukacja	23
3.1.7. Kultura i sport	26
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	30
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	44
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy	46
3.2.1. Bezrobocie	46
3.2.2. Ubóstwo	49
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	51
3.2.4. Problemy osób starszych.....	55
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	57
3.2.6. Uzależnienia	68
3.2.7. Bezdomność.....	71
3.2.8. Przemoc w rodzinie	72
3.2.9. Przystępczość	75
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	76
4. Analiza strategiczna z analizą SWOT	87

5. Analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej	89
5.1. Potencjał gminy.....	89
5.2. Bariery i potrzeby	90
6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	91
6.1. Prognoza demograficzna	91
6.2. Prognoza zmian	92
7. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	93
8. Kierunki niezbędnych działań	94
9. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	96
10. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	97
11. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym	100
Spis tabel, rysunków i wykresów	109

Wykaz skrótów

Dz.U. – Dziennik Ustaw

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZOO – Gminny Zespół Obsługi Oświaty

M-GOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

M.P. – Monitor Polski

KPPUiWS – Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

SIM – Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

SRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

tj. – to jest

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Mrocza jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 poz. 2268 ze zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 poz. 2268 ze zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 690 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2021),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1327),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2022 r. poz. 1577),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2021 r. poz. 2354 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1105),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1264 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1205),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 504),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 172 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2022 r. poz. 377),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 633 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.),
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007),

- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Mrocza.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę

systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada poprawę jakości życia mieszkańców, szczególnie wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki różnym formom pomocy, w tym aktywizacji, likwidacji barier architektonicznych, czy edukacji zakłada się zmniejszenie, skali problemu występującego na terenie gminy. W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza realizowana będzie w okresie 2023-2028, zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa. Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza obejmują lata 2023-2028, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne. Koordynacja wypełniania założeń dokumentu należeć będzie do Gminy Mrocza i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy. Dla oceny stopnia ich wdrożenia przygotowany został zestaw propozycji wskaźników realizacji celów strategii.

Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób niepełnosprawnych, osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób starszych i rodzin, w tym rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – to część diagnostyczna, która ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Mrocza. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Mrocza.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Część drugą – strategiczną – rozdziały 4-6 – stanowi analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, a także analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej oraz prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Mrocza w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 7-10 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna gminy

Gmina Mrocza jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie nakielskim, w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Według danych GUS jej powierzchnia w 2021 roku wynosiła 150 km² i podzielona jest na 15 sołectw: Białowieża, Drażno, Drzewianowo, Izabela, Jeziorki Zabartowskie, Kaźmierzewo, Kosowo, Krukówko, Matyldzin, Ostrowo, Rościmin, Samsieczynek, Wiele, Witosław i Wyrza oraz miasto Mrocza, które składa się z trzech osiedli: Jedyńka, Stare Miasto i Osiedle Młodych.

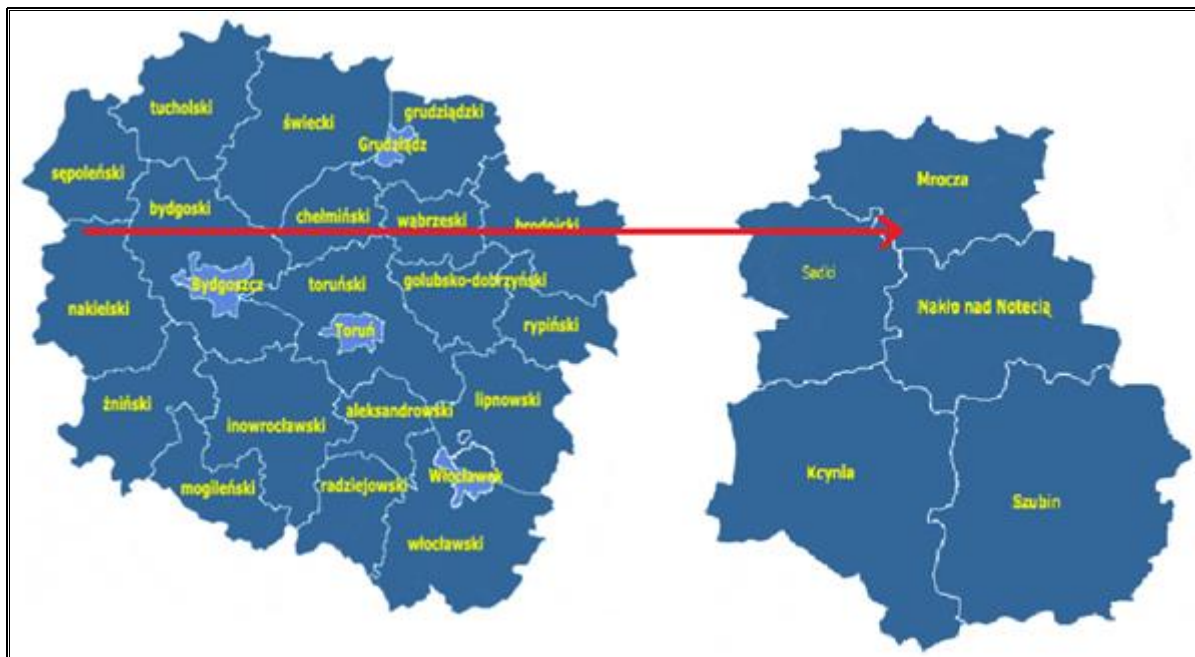
Układ drogowy na terenie gminy Mrocza tworzą:

- droga wojewódzka nr 241 relacji Rogoźno - Tuchola, która stanowi główny szlak komunikacyjny na terenie gminy,
- droga wojewódzka nr 243 relacji Mrocza – Koronowo,
- drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne.

Gmina Mrocza graniczy z gminą:

- wiejską Sośno (powiat sępoleński, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Sicienko (powiat bydgoski, woj. kujawsko-pomorskie),
- miejsko-wiejską Nakło nad Notecią (powiat nakielski, woj. kujawsko-pomorskie),
- wiejską Sadki (powiat nakielski, woj. kujawsko-pomorskie),
- miejsko-wiejską Łobżenica (powiat pilski, woj. wielkopolskie),
- miejsko-wiejską Więcbork (powiat sępoleński, woj. kujawsko-pomorskie).

Rysunek 1. Położenie gminy Mrocza na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu nakielskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

3.1.2. Demografia

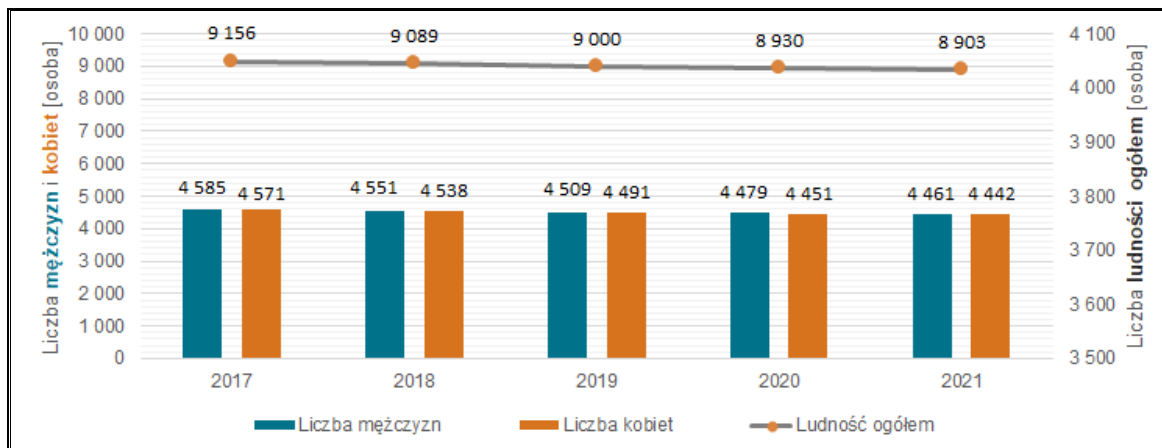
Zgodnie z danymi Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy w roku 2021 gminę zamieszkiwały 8 903 osoby, z czego liczba mężczyzn wyniosła 4 461 osób (50,11%), a liczba kobiet 4 442 osoby (49,89%). Na przestrzeni lat 2017-2021 zmniejszyła się liczba mieszkańców o 253 osoby, tj. 2,76%. Przez cały okres liczba mężczyzn przeważała nad liczbą kobiet. Spadek liczby ludności dotyczył zarówno mężczyzn (spadek o 124 osoby, tj. 2,70%), jak i kobiet (wzrost o 129 osób, tj. 2,82%).

Tabela 1. Liczba ludności gminy Mrocza w latach 2017 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	Osoba	9 156	9 089	9 000	8 930	8 903
Mężczyźni		4 585	4 551	4 509	4 479	4 461
Kobiety		4 571	4 538	4 491	4 451	4 442

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Mrocza w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2017-2021 odnotowano:

- spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 10,24%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 2,37%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 6,87%.

Tabela 2. Ludność gminy Mrocza w latach 2017-2021 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 100	2 052	2 021	2 004	1 885
Ludność w wieku produkcyjnym	5 658	5 605	5 525	5 452	5 524
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 398	1 432	1 454	1 474	1 494

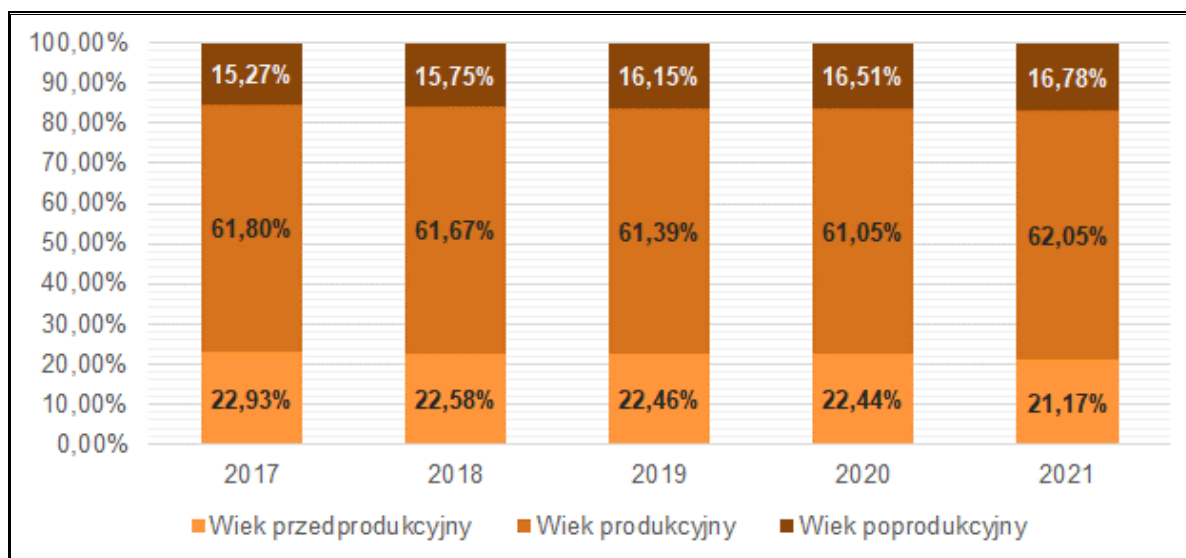
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

W 2021 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 21,17%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 62,05%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 16,78%.

Obserwuje się wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno-socjalnej i zdrowotnej.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Mrocza w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Przyrost naturalny

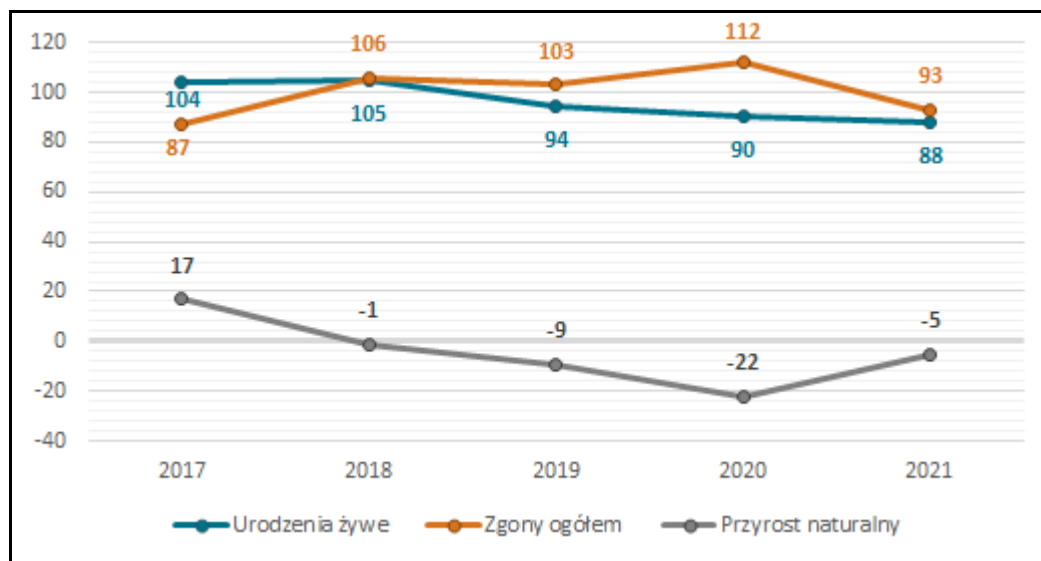
W roku 2017 na terenie gminy odnotowano dodatni przyrost naturalny, natomiast w pozostałych latach odnotowywano ujemny przyrost naturalny, który świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe ogółem	Osoba	104	105	94	90	88
Zgony ogółem	Osoba	87	106	103	112	93
Przyrost naturalny ogółem	Osoba	17	-1	-9	-22	-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Wykres 3. Przyrost naturalny w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Migracje

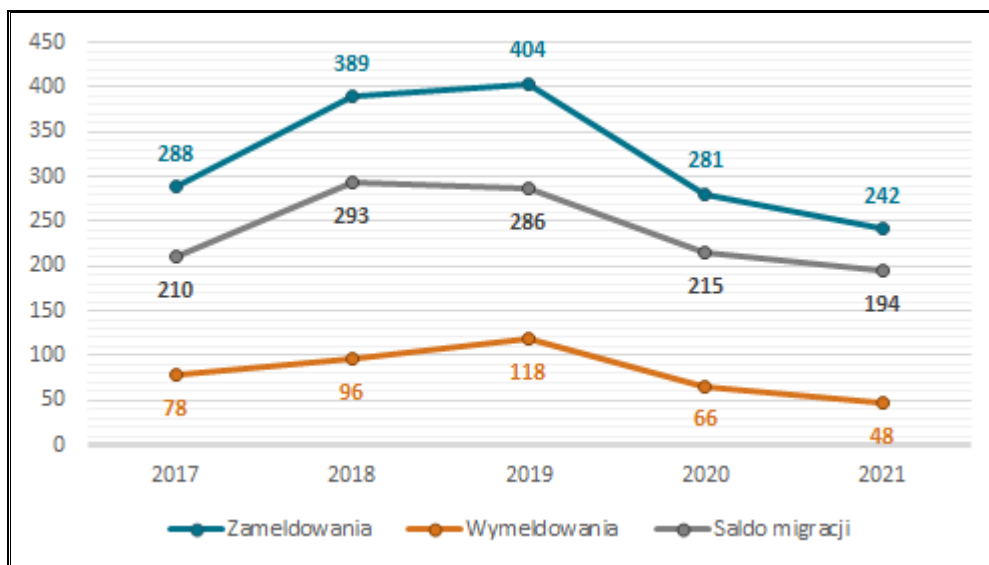
Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Przez cały okres (2017-2021) notowano dodatnie saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób meldujących się niż wymeldowujących na tym terenie. Najwyższe saldo migracji zanotowano w roku 2019, a najniższe w roku 2017. Szczegóły prezentuje tabela oraz wykres poniżej.

Tabela 4. Saldo migracji w gminie Mrocza na przestrzeni lat 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Zameldowania	288	389	404	281	242
Wymeldowania	78	96	118	66	48
Saldo migracji	210	293	286	215	194

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

Wykres 4. Saldo migracji w gminie Mrocza na przestrzeni lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Mroczy

3.1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie gminy Mrocza w roku 2021 zarejestrowanych było 800 podmiotów gospodarczych, z czego 784, tj. 98,00% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2017-2021 zwiększyła się o 167 działalności (tj. o 26,38%). Strukturę działalności gospodarczej, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021¹

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	633	673	727	762	800
Sektor publiczny					
Ogółem	13	13	13	13	13
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	8	8	8	8
Spółki handlowe	1	1	1	1	1
Sektor prywatny					
Ogółem	617	657	710	746	784
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	500	548	593	624	661
Spółki handlowe	34	27	31	34	36
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	2	3	3	2
Spółdzielnie	12	9	9	9	8
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	24	25	26	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja F związana z branżą budowlaną (241 podmiotów) oraz sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (167 podmiotów).

Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym w 2021 roku znajdowała się w sekcji P – edukacja (5 podmiotów).

Ogółem największy wzrost w latach 2017-2021 odnotowała sekcja F - budownictwo. Liczba podmiotów w tej sekcji zwiększyła się o 85 tj. o 54,49%. Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle, gdzie zaobserwowano spadek o 10 podmiotów, tj. 5,65%.

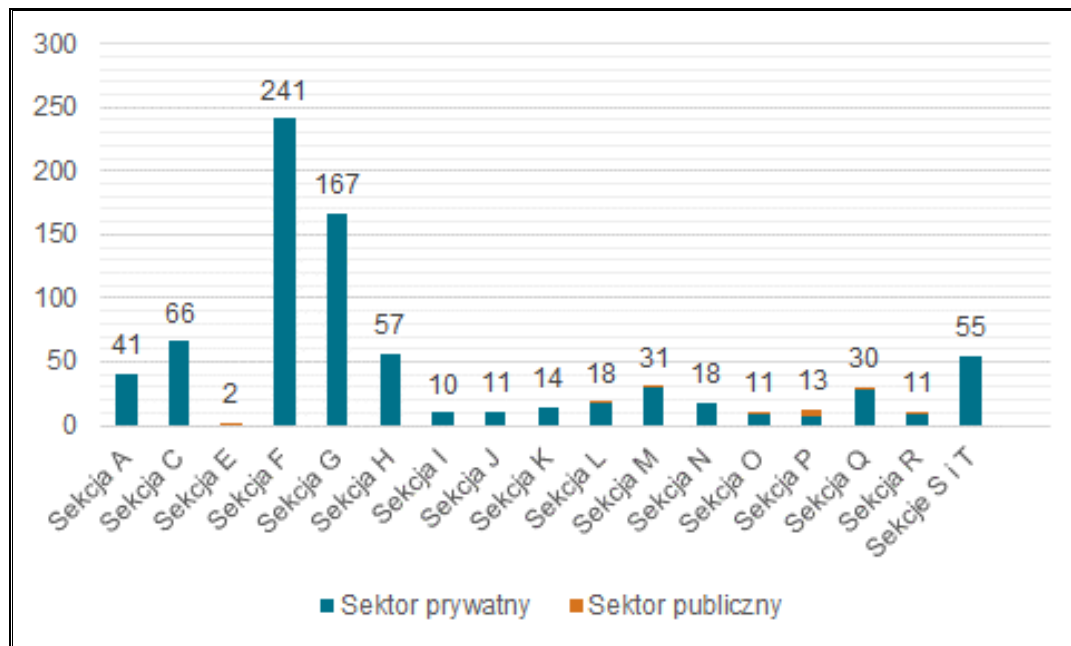
¹ Dane o liczbie podmiotów są ujmowane w tablicach wg sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Jednostki wpisane (od 1999 - rejestr KRUPGN) w układzie sektorów (sektor publiczny, sektor prywatny) oraz w układzie sekcji Klasyfikacji Działalności: do 1999 roku: Europejskiej, od 2000 roku: Polskiej / w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny/. Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. Dane dla miejscowości statystycznych z rejestru Regon podawane są wg: - adresu zamieszkania dla osób fizycznych z krajowym adresem zamieszkania, - adresu siedziby dla pozostałych jednostek tj. osób fizycznych z zagranicznym adresem zamieszkania, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz jednostek lokalnych. W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby/zamieszkania, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Sektor publiczny						
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja L	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja M	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	5	5	5	5	5
Sekcja Q	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	31	36	40	39	41
Sekcja C	Podmiot	56	56	61	61	66
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja F	Podmiot	156	172	198	221	241
Sekcja G	Podmiot	177	180	182	178	167
Sekcja H	Podmiot	38	43	47	53	57
Sekcja I	Podmiot	8	8	11	11	10
Sekcja J	Podmiot	8	9	9	10	11
Sekcja K	Podmiot	12	12	13	14	14
Sekcja L	Podmiot	15	14	14	14	17
Sekcja M	Podmiot	19	20	23	28	30
Sekcja N	Podmiot	12	16	15	15	18
Sekcja O	Podmiot	9	9	9	9	9
Sekcja P	Podmiot	8	9	8	7	8
Sekcja Q	Podmiot	22	22	25	25	29
Sekcja R	Podmiot	7	7	7	7	9
Sekcje S i T	Podmiot	38	43	47	52	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
C	Przetwórstwo przemysłowe
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2020 roku na terenie gminy Mrocza znajdowały się 2 624 mieszkania (wzrost o 54 szt., tj. 2,10% w stosunku do roku 2017) o łącznej powierzchni 204 077 m² (wzrost o 5 799 m², tj. 2,92% w stosunku do roku 2017). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 10 568 i wzrosła w stosunku do roku 2017 o 258 szt., tj. 2,50%. Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy jest nieznaczny.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2020²

Wyszczególnienie	Jednostka	2017	2018	2019	2020
Mieszkania	szt.	2 570	2 598	2 611	2 624
Izby	szt.	10 310	10 436	10 505	10 568
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	198 278	200 946	202 680	204 077

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, które nie posiadają tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy w zasobie Gminy Mrocza w 2020 roku znajdowało się 118 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 4 753 m², natomiast w 2019 r. znajdowało się 7 lokali socjalnych o powierzchni 195 m².

W 2021 roku Gmina Mrocza podjęła działania polegające na poszukiwaniu zewnętrznych środków finansowych na kontynuację, a dokładnie na III etap realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie lokali mieszkalnych (budynków wielorodzinnych). Celem realizowanego przedsięwzięcia jest budowa 64 lokali mieszkalnych (8 budynków). Będą one stanowić mieszkaniowy zasób Gminy Mrocza i są przeznaczone głównie dla osób w trudnej sytuacji materialno-bytowej. Ponadto podjęto również działania dla osób w lepszej kondycji materialnej, które mają na celu poprawę sytuacji mieszkaniowej oraz uatrakcyjnieniem zamieszkania na terenie Gminy Mrocza. Przystąpiono do spółki pod firmą Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (SIM) – Krajowy Zasób Nieruchomości – sp. z o.o., co na celu ma budowę budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w których to będzie możliwość wynajmu mieszkania, wynajmu mieszkania z możliwością jego wykupu oraz wykup mieszkania. W związku z przystąpieniem do spółki, Gmina Mrocza otrzymała na ten cel z Rządowego

² Brak danych GUS za 2021 r. w czasie opracowywania Strategii

Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa 3 000 000,00 zł. Zakłada się, że dzięki realizacji współpracy powstanie 45 lokali mieszkalnych.

Na terenie gminy Mrocza wyznaczone są przez Gminę grunty pod budownictwo mieszkalne wielorodzinne, a ponadto Gmina Mrocza aktywnie działa w ramach pozyskiwania podmiotów zewnętrznych zainteresowanych budową budynków wielorodzinnych. W 2021 r. wyłoniła w ramach przetargu jednego prywatnego inwestora, który zajmie się wybudowaniem budynku wielorodzinnego z lokalami mieszkalnymi przeznaczonymi na sprzedaż. Ponadto na terenie gminy wyznaczone są działki pod budownictwo jednorodzinne.

Powyższe działania mają na celu zwiększenie dostępności lokali mieszkalnych dla różnych grup społecznych oraz uatrakcyjnienia rynku mieszkaniowego na terenie Gminy Mrocza, a tym samym ograniczenie migracji mieszkańców gminy do większych aglomeracji.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie gminy odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Funkcjonują tu dwa zakłady podstawowej opieki zdrowotnej. Są to:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AWICENNA” w Mroczy, funkcjonujący przy ul. Plac 1 Maja 9,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „AMICUS” w Mroczy, funkcjonujący przy ul. Słonecznej 6.

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują dwie apteki:

- Apteka „Pod Orłem” w Mroczy, funkcjonująca przy ul. Plac 1 Maja 13,
- Apteka „W Rynku” w Mroczy, funkcjonująca przy ul. Plac 1 Maja 8.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2017-2021 zanotowała spadek o 1 743 porady, tj. 3,43%, a liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zmniejszyła się o 1 215 porad, tj. 2,44%. W okresie tym zmianie nie uległa natomiast liczba aptek.

Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	—	50 883	51 272	50 525	45 575	49 140
Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem	—	49 844	50 258	49 676	45 131	48 629
Apteki ogólnodostępne	ob.	2	2	2	2	2
Ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	4 648	4 631	4 617	4 597	4 585

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje kilka placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Żłobki dziecięce

Na terenie gminy Mrocza nie funkcjonuje żaden żłobek ani klub dziecięcy.

Przedszkola

Na terenie gminy funkcjonują 2 przedszkola: jedno publiczne i jedno niepubliczne. Są to:

- Przedszkole Miejskie w Mroczy (Liczba dzieci: 122 os.),
- Przedszkole Niepubliczne „Mini Akademia” (Liczba dzieci: 66 os.)³.

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Zadania w tym zakresie były realizowane w codziennej pracy Przedszkoli przez ich dyrektorów i nauczycieli we współpracy z rodzicami, opartej na wzajemnym zaufaniu i dialogu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2017-2021 spadła o 11,22%. W 2020 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił zaledwie 64,70% i w stosunku do pozostałych lat wzrósł, jednak nadal kształtował się na niewystarczającym poziomie.

Tabela 9. Wychowanie przedszkole na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie		Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021 ⁴
dzieci w wieku przedszkolnym	dzieci w wieku 3 - 5 lat	osoba	312	285	289	269	277
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		osoba	168	180	189	174	-
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		%	53,80	63,20	65,40	64,70	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

³ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych

⁴ Brak danych w drugim i trzecim wierszu spowodowany jest brakiem danych GUS za 2021 r., w czasie opracowywania dokumentu, w tych kategoriach

Szkoły podstawowe

Na terenie gminy funkcjonują 3 szkoły podstawowe, w tym 2 szkoły publiczne i 1 niepubliczna. Są to:

- Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczy (Liczba uczniów: 729 os.),
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia „KMK KOS” w Kosowie (Liczba uczniów: 84 os.),
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Witosławiu (Liczba uczniów: 131 os.)⁵.

Do roku 2019 na terenie gminy przy ul. Sportowej 2 funkcjonowało również Gimnazjum im. Jana Pawła II. W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 w tej placówce oświatowej.

Wynika z nich, że uczniowie z terenu gminy Mrocza uzyskiwali w większości wyniki niższe od średnich wyników dla powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Mrocza, powiecie nakielskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019

Placówka oświatowa	Rok	Część Humanistyczna		Część Matematyczno-Przyrodnicza		J. angielski		J. niemiecki	
		J. polski	Historio, WOS	Część matematyczna	Część przyrodnicza	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy	2017	64,20%	50,90%	36,50%	46,30%	55,70%	33,90%	50,90%	100,00%
	2018	65,20%	48,90%	45,60%	52,20%	53,70%	37,80%	53,00%	—
	2019	55,50%	49,10%	32,40%	40,10%	52,60%	33,70%	55,00%	—
Powiat nakielski	2017	65,00%	52,00%	39,00%	46,00%	58,00%	38,00%	48,00%	48,00%
	2018	66,00%	54,00%	47,00%	51,00%	61,00%	46,00%	47,00%	38,00%
	2019	56,00%	51,00%	33,00%	42,00%	57,00%	40,00%	44,00%	15,00%
Województwa kujawsko-pomorskie	2017	68,00%	57,00%	44,00%	50,00%	64,00%	46,00%	50,00%	37,00%
	2018	66,00%	56,00%	49,00%	53,00%	65,00%	49,00%	46,00%	35,00%
	2019	61,00%	57,00%	47,00%	40,00%	65,00%	49,00%	45,00%	38,00%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm.) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył

⁵ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych

edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisany na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

Analizując wyniki egzaminu ósmoklasisty na terenie gminy Mrocza w roku 2020 uczniowie z języka polskiego, zdobyli średnie wyniki wyższe od średnich wyników powiatowych oraz równe wynikom wojewódzkim. W latach 2021-2022 średnie wyniki uczniów gminy Mrocza były niższe zarówno od średnich wyników powiatowych, jak i wojewódzkich (z wyjątkiem wyników z języka polskiego w roku 2022, które były równe wynikowi dla powiatu i niższe od wyników województwa).

Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie gminy Mrocza, powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 - 2022

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2020	Średni wynik dla Gminy Mrocza	56,00%	35,00%	47,00%
	Powiat nakielski	54,00%	38,00%	46,00%
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00%	43,00%	50,00%
2021	Średni wynik dla Gminy Mrocza	52,00%	30,00%	48,00%
	Powiat nakielski	54,00%	38,00%	57,00%
	Województwo kujawsko-pomorskie	56,00%	41,00%	58,00%
2022	Średni wynik dla Gminy Mrocza	55,00%	46,00%	51,00%
	Powiat nakielski	55,00%	47,00%	59,00%
	Województwo kujawsko-pomorskie	57,00%	51,00%	60,00%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik skolaryzacji tzn. stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2017-2020.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2020⁶

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	%	88,86	88,79	85,03	84,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni całego okresu współczynnik skolaryzacji kształtował się na poziomie poniżej 100,00%, co spowodowane jest tym, że część uczniów z obszaru gminy uczy się w placówkach oświatowych zlokalizowanych poza jej obszarem.

⁶ Brak danych GUS za 2021 r. w czasie opracowywania dokumentu

Szkoły ponadpodstawowe

Do publicznych szkół ponadpodstawowych na terenie gminy należy funkcjonujące od roku szkolnego 2017/2018 Technikum Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Mroczy, które kształci w ramach technikum „mundurowego” w profilach: wojskowym, policyjnym, strażackim i służby więziennej oraz w ramach technikum w zawodzie technik logistyk.

Gminny Zespół Obsługi Oświaty w Mroczy

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Zespół Obsługi Oświaty w Mroczy, którego przedmiotem działalności jest prowadzenie wspólnej obsługi, w szczególności administracyjnej, finansowej i organizacyjnej jednostek, o których mowa w art. 10 a ustawy o samorządzie gminnym oraz zapewnienie realizacji zadań własnych i zleconych z zakresu edukacji publicznej. Do jednostek obsługiwanych zalicza się:

- 1) Przedszkole Miejskie w Mroczy,
- 2) Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczy,
- 3) Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Witosławiu.

Do podstawowych zadań Gminnego Zespołu Obsługi Oświaty należy obsługa finansowa, rachunkowa, zapewnienie jednostkom obsługiwanych i GZOO obsługi prawnej, realizacja innych zadań będących zadaniami organu prowadzącego, zleconych do prowadzenia przez GZOO.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej mogą ubiegać się o stypendia szkolne przyznawane przez Burmistrza Miasta i Gminy Mrocza. Stypendium może otrzymać uczeń zamieszkały na terenie gminy, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Na szczególne uwzględnienie zasługują rodziny dotknięte problemem bezrobocia, niepełnosprawności, ciężkiej lub długotrwałej choroby, wielodzietności, braku umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu lub narkomanii oraz gdy rodzina jest niepełna, lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium przyznawane jest w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, a także pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu, które znajdują się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie

zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie gminy Mrocza zadania z zakresu popularyzacji kultury i sportu realizują przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Mroczy.

Ponadto na terenie gminy działają również pozarządowe organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Instytucje kultury

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Mroczy znajduje się przy ul. Sportowej 1 i prowadzi swoją działalność, realizując podstawowe zadania statutowe poprzez promowanie kultury lokalnej w kraju i za granicą, tworzenie, upowszechnianie i ochronę dóbr kultury oraz zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych, kultury fizycznej i rekreacji. Ośrodek prowadzi działalność polegającą na:

- edukacji kulturalnej i wychowaniu przez sztukę,
- współdziałaniu z organizacjami, stowarzyszeniami, towarzystwami i uczestnikami innych form działalności kulturalnej oraz kultury fizycznej i rekreacji,
- rozpoznawaniu, rozbudzaniu i zaspokajaniu potrzeb i zainteresowań kulturalnych, kultury fizycznej i rekreacji społeczności Gminy Mrocza,
- współpracy ze społecznym ruchem kulturalnym, kultury fizycznej i rekreacji,
- organizowaniu różnorodnych form edukacji kulturalnej, kultury fizycznej i rekreacji,
- tworzeniu warunków uczestnictwa w kulturze, kulturze fizycznej i rekreacji dla osób niepełnosprawnych,
- tworzeniu warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- organizowaniu twórczego i aktywnego spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz dorosłych,
- nadzoru nad obiektami kulturalnymi, kultury fizycznej i rekreacji,
- świadczeniu usług gastronomicznych w szczególności z uwzględnieniem potrzeb gminnych jednostek oświatowych i opieki społecznej.

Ośrodek kultury organizuje i współorganizuje szereg różnych imprez i wydarzeń kulturalnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2017-2021, liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie gminy zmalała o 16,67%, natomiast liczba uczestników o 57,80%.

Tabela 13. Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba imprez kulturalnych	szt.	12	33	19	1	10
Liczba uczestników imprez kulturalnych	osoba	3 270	5 000	4 030	30	1 380

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Ponadto, przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury i Rekreacji w Mroczy, działa wiele zespołów, grup czy klubów artystycznych podzielonych na sekcje: muzyczną, wokalną, plastyczną, rękodzieła, teatralną i werblową.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2017-2021 liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych zmniejszyła się o 33,33%, a liczba ich członków o 27,71%. Pokazuje to malejące zainteresowanie mieszkańców kulturą oraz chęci uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy i całego regionu.

Tabela 14. Koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Koła / kluby / sekcje	szt.	9	6	4	3	6
Członkowie kół / klubów / sekcji	osoba	332	245	267	125	240

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Mroczy jest instytucją kultury funkcjonującą przy ul. Śluzowej 6. Placówka posiada jedną filię biblioteczną w miejscowości Witosław 33. Zakres działania Biblioteki obejmuje:

- gromadzenie, przechowywanie i ochronę materiałów bibliotecznych,
- zaspakajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych mieszkańców,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych i prowadzenie działalności informacyjnej o zbiorach własnych i innych bibliotek,
- wspomaganie systemu edukacji narodowej,
- pomnażanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego,
- współprace z innymi bibliotekami oraz instytucjami kultury.

Ponadto znajduje się tu również Izba Pamięci Ziemi Mroteckiej im. "Bohaterów Walk o Niepodległość", gdzie w gablotach zobaczyć można ekspozycje, w tym m.in. pamiątek rodzinnych mieszkańców, skany dokumentów dokumentujących uczestnictwo mieszkańców Mroczy w działaniach wojennych, od Powstania Wielkopolskiego do II Wojny Światowej. Izba Pamięci jest czynna w godzinach otwarcia biblioteki.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego księgozbiór biblioteki na przestrzeni lat zmniejszył się o 33,43%, natomiast liczba czytelników zmniejszyła się o 12,40%, a wypożyczonych przez nich na zewnątrz woluminów o 14,53%. Obrazuje to postępujący spadek zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców gminy.

Tabela 15. Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Księgozbiór	wol.	32 841	33 294	33 778	23 775	21 863
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	742	732	553	524	650
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	12 728	11 588	10 150	6 890	10 878

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>
Świetlice wiejskie jako centra kultury mogą być miejscem organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz miejscem spotkań i zebrań starszych mieszkańców wsi. Na terenie gminy znajduje się 18 świetlic wiejskich. Zlokalizowane są one w miejscowościach: Rościmin, Drzewianowo, Drażno, Kaźmierzewo, Białowieża, Izabela, Jezioroki Zabartowskie, Samsiecznynek, Matyldzin, Wyrza, Wiele, Krukówko, Ostrowo, Witosław i Mrocza.

Sport i rekreacja

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizują przede wszystkim: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji oraz placówki oświatowe, przy których zlokalizowane są zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy gminy.

Na terenie gminy działają dwa kluby sportowe. Pierwszy z nich to Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „Tarpan”. W jego ramach funkcjonują sekcje: podnoszenia ciężarów, piłki nożnej. Szczególnie dużą renomą cieszy się sekcja podnoszenia ciężarów, z powodu posiadania imponującego dorobku i kolekcji trofeów sportowych ze szczebla krajowego i międzynarodowego.

Natomiast drugim klubem jest LUKS Feniks, który nastawiony jest na popularyzację sportu (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży), a nie na wyniki sportowe. W ramach swojej działalności prowadzi trzy główne sekcje sportowe: sekcja piłki nożnej, w ramach której prowadzone są 4 podsekcje (ze względu na podział wiekowy): żak, orlik, młodzik, trampkarz, sekcja mini koszykówki oraz sekcja szachowa. Ponadto prócz powyższych sekcji, prowadzone są również sekcje rekreacyjne: koszykówka dla dorosłych, ogólnorozwojowa i rowerowa. Sztandarową imprezą organizowaną przez LUKS Feniks Mrocza są Wrześniowe Biegi Feniksa, w których corocznie bierze udział około 300 osób.

Głównym obiektem sportowym i rekreacyjnym na terenie gminy jest kompleks sportowy w Mroczy przy ul. Sportowej, w skład którego wchodzi: stadion miejski, bieżnia, skocznia, siłownia oraz Ośrodek Przygotowań Olimpijskich. Ponadto przy Szkołach Podstawowych w Mroczy i Witosławiu znajdują się kompleksy boisk piłkarskich „Moje Boisko - Orlik 2012”.

Na terenie gminy znajduje się również Hala Widowiskowo-Sportowa, która pełni funkcje kulturalne i sportowe. Obiekt posiada miejsca siedzące dla 211 widzów oraz dodatkowo rozsuwaną widownię dla 150 osób. Zapewnia możliwość organizacji imprez i sportowych turniejów.

Dodatkowo w Rościminie znajduje się Harcerska Stanica Wodna, a w Krukówku Centrum Turystyki Rowerowej.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,

- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,

- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- e) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- f) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy, funkcjonujący przy ul. Łąkowej 7 (dalej M-GOPS).

Misją Ośrodka jest podejście systemowe do rozwiązywania problemów społecznych celem przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym, a także poprawy jakości życia mieszkańców gminy Mrocza.

Ośrodek ma na celu:

- 1) wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,

- 2) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- 3) analizowanie i ocenianie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- 4) realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- 5) rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

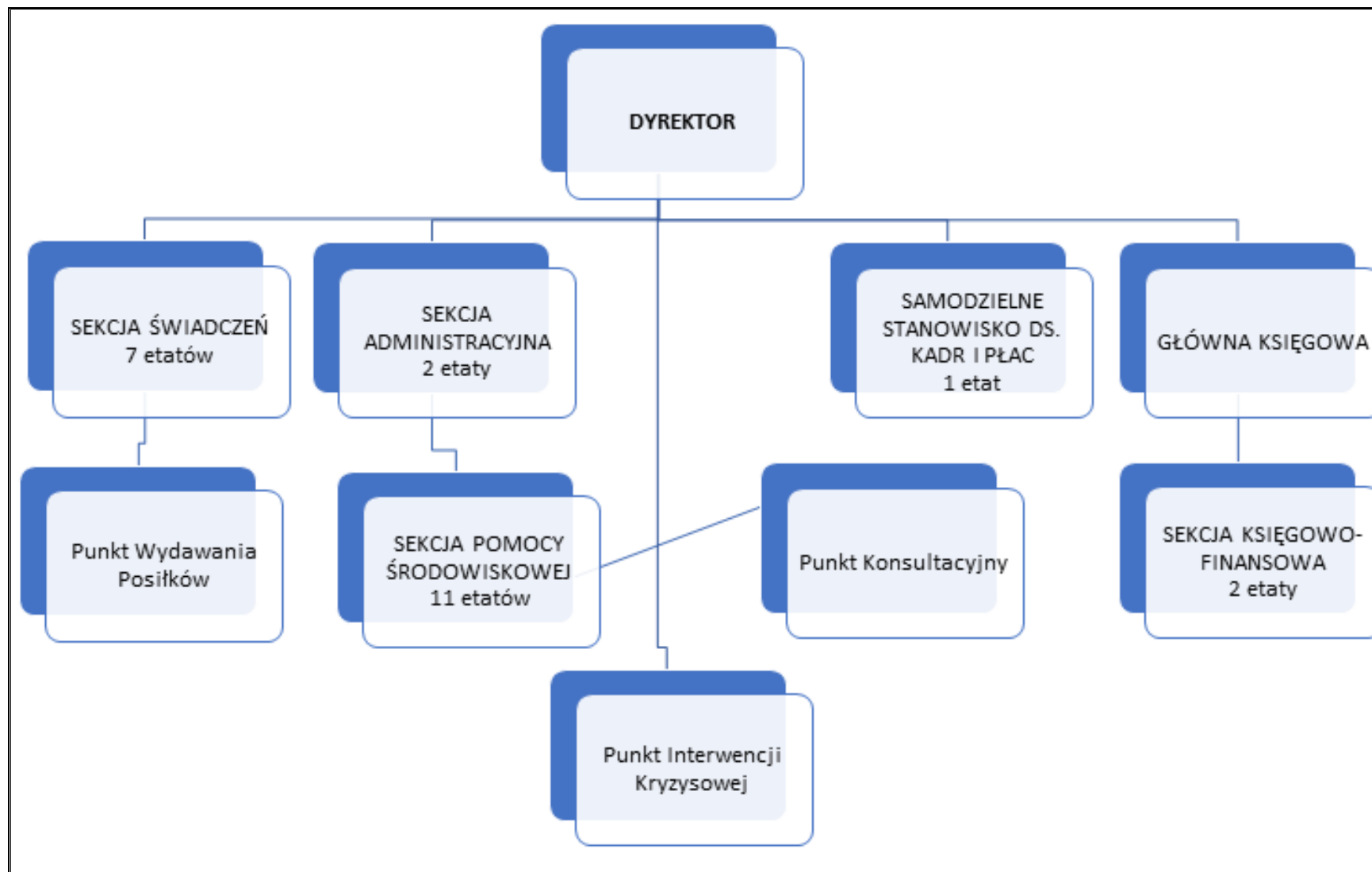
Ośrodek realizuje zadania: własne, zlecone, wykonywane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej lub innymi instytucjami w zakresie spraw społecznych określonych odpowiednimi ustawami, obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami Rady Miejskiej.

W M-GOPS zatrudnione są 24 osoby. Są to:

1. Dyrektor;
2. Starszy pracownik socjalny;
3. Pracownik socjalny – 4 stanowiska;
4. Sekretarka;
5. Referent;
6. Inspektor ds. pomocy materialnej dla uczniów;
7. Główna księgowa;
8. Starszy referent ds. księgowych;
9. Specjalista ds. kadr i płac;
10. Starszy referent ds. świadczeń;
11. Referent ds. świadczeń rodzinnych;
12. Podinspektor ds. funduszu alimentacyjnego;
13. Starszy referent – 2 stanowiska;
14. Asystent rodziny ;
15. Opiekunka w środowisku – 2 stanowiska;
16. Robotnik gospodarczy;
17. Referent ds. świadczeń;
18. Młodszy asystent rodziny – 2 stanowiska.

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy.

Rysunek 2. Schemat Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Siedziba M-GOPS jest dostosowana do osób z niepełnosprawnością. Obiekt posiada również windę.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,

- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Do zadań Ośrodka należą w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w Gminie Mrocza,
- zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin poprzez świadczenie usług oraz przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych przepisami o pomocy społecznej,
- dokonywanie analiz i ocen zjawisk rodzących potrzebę świadczenia pomocy społecznej,
- praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi w zakresie rozwijania w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz inspirowanie działań zapobiegających konieczności korzystania przez osoby i rodziny ze świadczeń pomocy społecznej,
- organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- współdziałanie z organizacjami społecznymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie zadań realizowanych przez OPS.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat formy pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców gminy Mrocza w latach 2017 – 2021. Na przestrzeni lat liczba osób, którym przyznano świadczenia ogółem zmalała o 52,75%, a kwota świadczeń o 42,69%. W roku 2021 najwięcej środków przeznaczono na zasiłki stałe. Najwięcej świadczeń w 2021 r. zostało przyznanych w ramach zasiłków celowych, z czego najwięcej środków (98,19%) przekazano w ramach innych zasiłków celowych i w naturze ogółem. Głównymi powodami przyznania rodzinom pomocy społecznej w 2021 r. było: ubóstwo (107 rodzin – 322 osoby w rodzinach) i bezrobocie (103 rodziny – 259 osób w rodzinach).

Zgodnie z informacjami w tabeli na przestrzeni lat 2017-2021 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku stałego spadła o 52,75%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 42,69%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku specjalnego celowego zmniejszyła się o 58,33%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 85,20%,
- liczba osób, której Gmina opłaciła pobyt w domu pomocy społecznej, wzrosła o 25,00%, a wypłacona kwota tego świadczenia o 160 652,00 tys. zł.

Tabela 16. Pomoc społeczna na terenie gminy Mrocza - zadania własne Gminy w latach 2017-2021

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano świadczenia [szt.]					Kwota świadczeń [zł]					
		2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	
Razem		472	401	329	290	223	1 407 675,00	1 102 411,00	942 937,00	816 198,00	806 683,00	
Zasiłki stałe		50	64	69	57	61	305 768,00	318 264,00	367 998,00	332 002,00	344 398,00	
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	36	47	55	46	52	245 554,00	265 424,00	315 672,00	290 552,00	310 624,00	
	pozostającej w rodzinie	14	17	14	11	9	60 214,00	52 840,00	52 326,00	41 450,00	33 774,00	
Zasiłki okresowe		321	257	154	125	108	680 628,00	431 575,00	317 269,00	256 946,00	197 418,00	
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	237	143	69	50	71	598 290,00	254 942,00	116 583,00	141 442,00	126 644,00	
	długotrwałej choroby	21	24	18	14	5	17 388,00	37 871,00	13 629,00	10 973,00	3 904,00	
	niepełnosprawności	28	28	21	16	6	22 857,00	29 767,00	24 175,00	23 004,00	14 495,00	
	innego niż wyżej wymienione	35	48	29	14	21	42 093,00	96 301,00	134 619,00	32 449,00	43 267,00	
Zasiłki celowe												
z tego:	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		0	2	2	0	0	0,00	2 600,00	6 500,00	0,00	0,00
	Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		346	198	146	131	133	285 881,00	165 809,00	84 106,00	43 381,00	51 591,00
	z tego:	Zasiłki specjalne celowe	12	12	22	10	5	6 420,00	1 260,00	3 667,00	3 605,00	950,00
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej												
w tym:	Posiłek ogółem		114	125	96	71	53	55 000,00	89 022,00	51 335,00	43 177,00	45 516,00
	z tego:	dla dzieci	79	85	60	48	29	35 504,00	56 721,00	31 034,00	23 726,00	20 743,00
	Usługi opiekuńcze		14	14	19	21	22	65 241,00	70 797,00	90 382,00	97 140,00	102 021,00
	Sprawienie pogrzebu		0	1	1	0	0	0,00	2 570,00	3 964,00	0,00	0,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		4	6	5	6	9	76 080,00	120 906,00	172 799,00	181 140,00	236 732,00	

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Mrocza w 2021 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	107	322
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	7	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	39	172
w tym wielodzietność	16	90
Bezrobocie	103	259
Niepełnosprawność	85	134
Długotrwała lub ciężka choroba	87	143
Bezradność w sprawach opieki.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	43	85
w tym rodziny niepełne	20	62
rodziny wielodzietne	3	15
Przemoc w rodzinie	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	14	21
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	14

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.⁷

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁸

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

⁷K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

⁸ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Na terenie gminy, przy ul. Łąkowej 7 w Mroczy działa świetlica środowiskowa – placówka wsparcia dziennego. Prowadzenie świetlicy w 2021 r. powierzone zostało Stowarzyszeniu IZYDA, które wygrało otwarty konkurs na realizację zadania publicznego w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, poprzez prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Mrocza. Zadanie na celu zapewnienie pomocy w nauce, wyrównanie braków edukacyjnych dzieciom potrzebującym tego, a także zapewnienie optymalnego rozwoju psychicznego i fizycznego poprzez integracje między dziećmi oraz propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia.

Na terenie gminy Mrocza przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa również szereg innych placówek pomocy. Sieć tych jednostek tworzą:

- Punkt Wydawania Posiłków, w którym to podopieczni M-GOPS w dni pracujące mogą zaopatrzyć się w ciepły posiłek,
- Punkt Konsultacyjny, który świadczy podstawową pomoc osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie, w tym dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie. Celem działalności Punktu Konsultacyjnego jest zapobieganie, diagnozowanie, planowanie pomocy i udzielenie wsparcia osobom i rodzinom korzystającym z jego usług. Dyżury pełnią w nim: terapeuta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, psycholog i pracownik socjalny.⁹

⁹ <http://mrocza.pl/punkt-konsultacyjny.html>

- Punkt Interwencji Kryzysowej, który udziela wsparcia osobom i rodzinom korzystającym z jego usług w radzeniu sobie z zaistniałą sytuacją kryzysową i motywuje do budowania motywacji do pozytywnych zmian. Celem działalności PIK-u jest prowadzenie poradnictwa i psychoedukacji w zakresie związanym z kryzysem, w tym z przemocą. Dyżury pełnią w nim: kurator, psycholog, pracownik socjalny, pedagog.¹⁰
- Zespoły oraz komisje, które zajmują się problemami społecznymi związanymi z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie; Należy wyszczególnić Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Na terenie gminy funkcjonuje również Stowarzyszenie IZYDA, którego celem jest:

- inicjowanie, wspieranie i pomoc w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych dzieci i młodzieży,
- pozafinansowe wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej,
- wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy opiekuńczo-wychowawcze.

M-GOPS w Mroczy stara się przeprowadzać wiele projektów, w tym realizowanych ze środków Unii Europejskiej, m.in. w 2021 roku złożył wniosek w ramach projektu grantowego LGD „Wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla obszaru powiatu nakielskiego przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Krajny i Pałuk" na realizację projektu pt.: „Akademia Rodziny II edycja” w okresie od 1 lutego do 30 czerwca 2022 roku, którego celem była aktywna integracja o charakterze środowiskowym rodzin z Gminy Mrocza oraz osób z ich najbliższego otoczenia.¹¹

¹⁰ <http://mrocza.pl/punkt-interwencji-kryzysowej.html>

¹¹ <http://mrocza.pl/>

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Mrocza, co roku uchwała Program współpracy Gminy Mrocza z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2022 rok uchwałą nr XLI/329/2021 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 29 listopada 2021 roku.

Celem głównym programu jest rozwijanie współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy oraz wzmacniania aktywności społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe programu to:

- zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych,
- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną i jej tradycje,
- stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców gminy,
- zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- włączenie organizacji pozarządowych na zasadzie partnerstwa do działalności społecznie użytecznej na rzecz pożytku publicznego w realizacji zadań gminy,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- poprawa jakości komunikacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi,
- stworzenie warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców gminy w obszarze ekonomii społecznej.

Współpraca Gminy Mrocza z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. W Programie wyznaczono pirytowe zadania publiczne w zakresie:

1. Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, (m.in. poprzez promocję aktywnego trybu życia - głównie przy wykorzystaniu obiektów istniejącej infrastruktury na terenie Gminy Mrocza, do których należą m.in.: boiska wielofunkcyjne „Orlik” w Witostawiu i w Mroczy, świetlica wiejska, wraz z zapleczem ornitologicznym oraz remizą strażacką OSP Wiele, siłownia zewnętrzna, będąca częścią zagospodarowania terenu przy Szkole Podstawowej w Mroczy, Harcerska Stanica Wodna w Rościminie, Centrum Turystyki Rowerowej w Krukówku oraz Hala Widowiskowo-Sportowa w Mroczy);
2. Podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej (m.in. wykorzystując do tego

funkcjonującą w Mroczy Izbę Pamięci Ziemi Mroteckiej im. Bohaterów Walk o Niepodległą oraz Izbę Tradycji Pożarnictwa w Wielu);

3. Wypoczynku dzieci i młodzieży (m.in. przez organizację obozów kajakowych, biwaków, harcerskich manewrów i kolonii oraz innych form wypoczynku);
4. Turystyki i krajoznawstwa – m.in. poprzez popularyzację sportów wodnych (tj. np. organizację spływów kajakowych) czy turystyki rowerowej (przez organizację np. rajdów czy wycieczek rowerowych) oraz inne formy;
5. Ratownictwa i ochrony ludności;
6. Ochrony i promocji zdrowia;
7. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
8. Oświaty i wychowania;
9. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (organizowanie spotkań informacyjno – edukacyjnych);
10. Wspieranie rodziny i pieczy zastępczej;
11. Promowanie i rozpowszechnianie ruchu motocyklowego i idei motocyklizmu;
12. Promowanie aktywności wędkarskiej wśród społeczności Gminy Mrocza.

Do organizacji pozarządowych zarejestrowanych i działających na terenie gminy Mrocza należą m.in.:

- Stowarzyszenie „Izyda”,
- Stowarzyszenie PKPS Bydgoszcz,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "Feniks" Mrocza,
- Miejsko-Gminnym Ludowym Klubie Sportowym „Tarpan Mrocza”,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Drzewianowo,
- Gminna Rada KGW w Mroczy,
- KGW: Białowieża, Drażno, Izabela, Jeziorki Zabartowskie, Kaźmierzewo, Kosowo, Krukówko, Matyldzin, Modrakowo, Mrocza, Rościmin, Samsieczynek, Wiele, Witosław, Wyrza,
- Ochotnicza Straż Pożarna w: Mroczy, Drzewianowie, Samsieczynku, Rościminie, Wielu, Witosławiu, Drażnie, Kosowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej,
- Klub Seniora,
- Klub Motocyklowy „Mroteckie Anioły”.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. Status bezrobotnego jest przypisywany osobom zdrowym, gotowym do podjęcia pracy w danym zawodzie, które z powodu braku zapotrzebowania na pracowników nie mogą podjąć pracy zarobkowej.

W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców gminy pracuje w sektorze rolniczym, następnie w przemyśle i budownictwie, sektorze usługowym oraz finansowym.¹² Stan i zmiany zachodzące na rynku pracy mają wpływ na bezrobocie. W roku 2021 na terenie gminy zarejestrowanych było 430 bezrobotnych, z czego 62,79% stanowiły kobiety.

Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	506	434	437	486	430
mężczyźni	211	161	145	187	160
kobiety	295	273	292	299	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Mroczy

W 2021 r. wśród bezrobotnych dominowały osoby długotrwale bezrobotne. W przeciągu ostatnich pięciu lat ich liczba zmalała o 9,46%. W 2021 r. udział osób bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wynosił 7,78%.

Tabela 19. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
do 25 roku życia	76	64	57	63	48
do 30 roku życia	141	125	120	124	107
powyżej 50 roku życia	124	104	108	114	103
długotrwale bezrobotni	296	264	237	273	268

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wśród bezrobotnych według wieku dominują osoby w wieku od 25 do 50 roku życia. Według czasu pozostawiania bez pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby, które pozostają bez pracy od 1 do 12 miesięcy. Najwięcej osób bezrobotnych według wykształcenia jest w grupie z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym. W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy Mrocza.

Tabela 20. Bezrobocie na terenie gminy Mrocza w latach 2017 - 2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM:	506	434	437	486	430
w tym:					
<i>kobiet</i>	295	273	292	299	270
<i>mężczyzn</i>	211	161	145	187	160
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	81	64	94	94	53
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	12	20	20	13	17

¹² <http://polskawliczbach.pl>

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
bezrobotni do 25 roku życia	76	64	57	63	48
bezrobotni od 25 do 50 roku życia	306	266	272	309	279
bezrobotni powyżej 50 roku życia	124	104	108	114	103
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:					
bezrobotni do 1 miesiąca	46	48	56	30	21
bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	223	169	186	227	179
bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	79	67	59	90	85
bezrobotni powyżej 24 miesięcy	158	150	136	139	151
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
wykształcenie gimnazjalne i poniżej	224	179	180	212	181
wykształcenie zasadnicze zawodowe	157	137	129	136	113
wykształcenie średnie, policealne, średnie zawodowe	109	110	105	118	115
wykształcenie wyższe	16	14	23	20	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Mroczy

Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 59,45%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 67,46%.

Tabela 21. Liczba beneficjentów M-GOPS w Mroczy korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	254	185	141	119	103
Liczba osób w rodzinach	796	581	438	334	259

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

W rozwiązywaniu problemu dotyczącego bezrobocia wśród mieszkańców znaczącą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią. Oferta działań adresowanych do bezrobotnych jest duża. Obejmuje między innymi: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, pomoc na podjęcie działalności gospodarczej. Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie: tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarstwu na terenie gminy i przedsiębiorczości mieszkańców, a także organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2018 - 2021 na terenie gminy Mrocza spadła o 58,37%, a liczba osób w tych rodzinach o 58,98%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą M-GOPS w Mroczy z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	257	145	125	107
Liczba osób w rodzinach	785	473	354	322

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

W rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa, trudną sytuację powoduje nałożenie się również innych czynników negatywnych, takich jak bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza czy występującym uzależnieniem lub przemocą.

Dodatki mieszkaniowe i zryczałtowany dodatek energetyczny

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego uzyskany w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Jeśli dochód jest nieco wyższy, nie zamyka to możliwości otrzymania dodatku, jeśli bowiem kwota nadwyżki nie przekracza wysokości dodatku mieszkaniowego, należny dodatek mieszkaniowy obniża się o tę kwotę. Za dochód uważa się wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, chyba że zostały już naliczone do kosztów uzyskania przychodu.¹³

Ponadto mieszkańcy gminy otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej.

W 2021 r. na terenie gminy udzielono 271 dodatków energetycznych, których wysokość wyniosła 4 147,00 zł

Pomoc w zakresie dożywiania

Program „Posiłek w szkole i w domu” - celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

Na terenie gminy realizowany jest moduł 1 i 2 dla dzieci i dorosłych przez M-GOPS w Mroczy. Z programu w formie posiłku w 2021 r. skorzystało 2 586 dzieci i młodzieży oraz 3 164 dorosłych. Udzielono także świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności. 55 świadczeń udzielono w ramach modułu dla dzieci i młodzieży oraz 136 świadczeń w ramach modułu dla dorosłych. Łącznie na pomoc w zakresie dożywiania w 2021 r. Gmina Mrocza wydała 88 275,60 zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (POPŻ)

Cel Programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Program jest realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy poprzez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i wolontariuszy. Odbywa się to przy współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, skąd pozyskiwana jest żywność.

¹³ <http://mrocza.pl/>

Grupy osób najbardziej potrzebujący, do których kierowana jest pomoc żywnościowa:

- bezdomni,
- niepełnosprawni,
- migranci, osoby obcego pochodzenia, mniejszości narodowe (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie),
- pozostałe grupy odbiorców spełniające kryteria określone poniżej.

Uprawnienie do korzystania z pomocy żywnościowej jest uwarunkowane znajdowaniem się w trudnej sytuacji życiowej (sytuacje takie wymienia art. 7 ustawy o pomocy społecznej) oraz spełnianiem kryterium dochodowego, które zostało określone na poziomie do 220 % kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, tj. w przypadku osoby samotnej: 1 542,20 zł netto, w przypadku rodziny: 1 161,60 zł netto.¹⁴

Dystrybucja towarów w ramach POPŻ Podprogram 2020 rozpoczęła się od stycznia 2021 r. Łączna ilość osób objęta pomocą żywnościową w 2021 roku w ramach Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 Podprogram 2020 wyniosła 713 osób (358 kobiet, 355 mężczyzn.), co stanowiło 259 rodzin objętych pomocą. Obecnie realizowany jest podprogram 2021.¹⁵

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe,
- 02-P Choroby psychiczne,
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O Choroby narządu wzroku,

¹⁴ <http://mrocza.pl>

¹⁵ Dane z M-GOPS w Mroczy

- 05-R Upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E Epilepsja,
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T Choroby układu pokarmowego,
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N Choroby neurologiczne,
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Praca socjalna z osobą niepełnosprawną to szeroko rozumiane dążenie pracownika socjalnego do poprawy funkcjonowania i do samodzielnej egzystencji osoby niepełnosprawnej. W 2021 r. Pomocą socjalną objętych było 189 rodzin.

Na terenie gminy osoby niepełnosprawne mają możliwość skorzystania z usług działalności prowadzonej przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej w Mroczy. Misją jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do aktywnego włączenia się w życie społeczne i podjęcie pracy zawodowej na miarę swoich możliwości. Realizowana jest ona przez wykonywanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, ogólne usprawnianie, doskonalenie sprawności ruchowej i samoobsługowej pozwalające na uzyskanie niezależności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życia codziennego.

Znajduje się tu 6 pracowni:

- pracownia rękodzielniczo-plastyczna,
- pracownia kroju i szycia,
- pracownia muzyczno-teatralna,
- pracownia stolarsko-ogrodniczą,
- pracownia kulinarna i gospodarstwa domowego.

Celem rehabilitacji zawodowej jest przygotowanie uczestników do pełnienia roli pracownika oraz obowiązków i odpowiedzialności związanych z podjęciem pracy.

Podopieczni Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski oddział regionalny uczestniczą w życiu społecznym, biorąc udział m.in. w różnych konkursach, olimpiadach, spotkaniach, festiwalach, kiermaszach, czy szkoleniach. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny pełni funkcję edukacyjną, integracyjną, wychowawczą środowiska osób niepełnosprawnych na terenie gminy Mrocza. Podopieczni, dzięki uczestnictwu w zajęciach zyskują większą wiarę w siebie i swoje możliwości oraz aktywizują się społecznie, dzięki czemu nie czują się wyalienowani społecznie.

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2017 - 2021 na terenie gminy Mrocza zmniejszyła się o 22,02%, a liczba osób w tych rodzinach o 46,61%.

Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą M-GOPS w Mroczy z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	109	109	110	86	85
Liczba osób w rodzinach	251	222	208	147	134

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenia opiekuńcze

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- **zasiłek pielęgnacyjny** — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem

o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Zasilek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

- **specjalny zasilek opiekuńczy** — zasilek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
- **świadczenie pielęgnacyjne** — świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności — jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, że ośrodki pomocy społecznej w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego czy innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Pomoc w formie usług specjalistycznych może być przyznana osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania osoby (gmina), która potrzebuje pomocy.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą obejmować:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia,
- rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- pomoc mieszkaniowa,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy realizowane były w 2021 roku dla 4 dzieci – świadczone w miejscu zamieszkania, przez następujących specjalistów: pedagoga terapeutę, logopedę, instruktora terapii behawioralnej, terapii sensorycznej, w ilości 191 świadczeń/godzin na łączną kwotę 20 599,34 zł. Kwota wniesiona przez świadczeniobiorców: 2 250,35 zł.¹⁶

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

¹⁶ Dane M-GOPS w Mroczy

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starchy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Mrocza na terenie gminy w 2021 roku mieszkały 1 494 osoby starsze.

Gmina Mrocza zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS-ach. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat, mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny.

Na terenie gminy funkcjonuje Kluby Seniora w Mroczy, który zrzesza emerytów, rencistów i inwalidów. Jego celem jest poprawa warunków socjalno-bytowych oraz organizowanie życia kulturalnego ww. grupy mieszkańców. Przynależność do klubów seniora pozwala uniknąć negatywnych skutków starości i samotności tych osób, tj. poczucia wyobcowania, obniżenia poczucia własnej wartości, stanów depresyjnych.¹⁷

W zakresie osób starszych prowadzone działania mają na celu zwiększanie ich aktywności, samodzielności i utrzymania kondycji psychofizycznej na jak najwyższym poziomie.

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne i w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem,
- **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy gminy mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

¹⁷ <http://mrocza.pl>

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze na obszarze gminy reguluje uchwała nr XIII/122/2019 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia z odpłatności oraz trybu ich pobierania, która zmieniona została uchwałą nr XXII/179/2020 r. Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 30 czerwca 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia z odpłatności, oraz trybu ich pobierania.

Wysokość kosztu jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych podlega jednak częściowemu lub całkowitemu zwolnieniu z pełnej kwoty w zależności od wysokości dochodu osoby, lub osoby w rodzinie, ustalonego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w procentowym stosunku do kryterium dochodowego określonego w ustawie.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony M-GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy w latach 2017-2021 spadła o 36,76%, a liczba osób w rodzinach o 68,75%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 54,55%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 57,24%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zmniejszyła się o 82,35%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 84,85%.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	68	57	43	45	43
Liczba osób w rodzinach	272	227	166	177	85
w tym rodziny niepełne					
Liczba rodzin	44	34	32	33	20
Liczba osób w rodzinach	145	108	107	119	62
w tym rodziny wielodzietne					
Liczba rodzin	17	13	7	6	3
Liczba osób w rodzinach	99	79	45	37	15

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2017 – 2021 zmniejszyła się o 47,30%, a liczba osób w tych rodzinach o 53,51%. W zakresie wielodzietności liczba rodzin objęta wsparciem zmniejszyła się o 57,89%, a liczba osób w tych rodzinach o 60,87%.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	74	86	66	50	39
Liczba osób w tych rodzinach	370	396	303	231	172
w tym wielodzietność					
Liczba rodzin	38	45	35	29	16
Liczba osób w tych rodzinach	230	254	200	157	90

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka „Becikowe”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł netto. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku

życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

Zasiłek dla opiekunów

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Świadczenie pielęgnacyjne

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. Matce albo ojcu;
2. Innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. Opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej

osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. Osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. Osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. Na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy

z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Świadczenie rodzicielskie

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka,

wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,

- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000,00 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński,
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego,
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych),
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko),
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki,
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

Fundusz Alimentacyjny

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”

Program wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2022 r. poz. 1577). Polega on na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Od 1 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje, rozpatruje wnioski oraz przyznaje świadczenia na bieżąco. Osoby, którym przyznano do 31 grudnia 2021 r. świadczenie od M-GOPS będą otrzymywać do 31 maja 2022 r. Od 1 lutego 2022 r. ZUS rozpocznie nabór na nowy okres rozliczeniowy, rozpoczynający się 1 czerwca 2022 r. i od tego to on w pełni będzie pełnił świadczenie „Rodzina 500+”.

Świadczenie „Dobry start”

Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

Ustawa „Za życiem”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego

specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii, lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Asystent Rodziny

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,

— dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego, jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Pieczą zastępczą

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Pieczę zastępczą jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy

zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczęcią zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Mrocza nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

3.2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa.

Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Oprócz działalności M-GOPS, w ramach uzależnień działają również: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny. Dla osób

uzależnionych działa również Punkt Konsultacyjny, który świadczy podstawową pomoc osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie. Dyżury pełnią w nim: terapeuta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, psycholog i pracownik socjalny.¹⁸

Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 48,15%, a liczba osób w tychże rodzinach zmniejszyła się o 57,14%. W zakresie narkomanii (z wyjątkiem 2018 i 2019 roku) nie zgłosiły się rodziny potrzebujące pomocy.

Tabela 26. Liczba beneficjentów pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Alkoholizm					
Liczba rodzin	27	26	25	13	14
Liczba osób w rodzinach	49	48	45	19	21
Narkomania					
Liczba rodzin	0	1	1	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	1	1	0	0

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalny jest spadek osób zgłoszonych na Komisję. Na terenie gminy zmalała liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie o 80,00%. W 2021 r. z różnych form terapii korzystało 462 uzależnionych. Na przestrzeni lat 2017-2021 nieznacznie zmalała liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach – spadek o 2,93%. Niniejsze dane świadczą o nieznacznie zmniejszającym się problemie uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Mrocza.

Tabela 27. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Mrocza

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	40	27	29	23	18
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	30	19	19	17	6
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	443	429	437	pandemia	430
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	16	14	12	10	10
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie					55
Liczba osób korzystających z różnych form terapii					462

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

¹⁸ <http://mrocza.pl/punkt-konsultacyjny.html>

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencja, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia,
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym, skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej,
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy regularnie sporządzany jest **Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującym programem jest przyjęty na rok 2022 uchwałą nr XLVII/381/2022 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 22 kwietnia 2022 r. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Program ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństw.

Cele wskazane w dokumencie do realizacji na 2022 rok obejmują:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej;
2. Ograniczenie dostępu do alkoholu;
3. Zapewnienie działania GKRPA w Mroczy;

4. Udzielanie schronienia i tworzenie form wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
5. Współpraca przy organizowaniu form wsparcia dla sprawców przemocy domowej;
6. Pomoc w zapewnieniu integracji członków rodzin z terenu gminy.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy zaangażowane są: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Komenda Powiatowa Policji w Nakle nad Notecią.

Zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są inicjowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

W 2021 r. w celu zmniejszenia skutków nadużywania alkoholu prowadzone były działania przez:

- Pełnomocnika Burmistrza d/s Profilaktyki Uzależnień,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny,
- Punkt Interwencji Kryzysowej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „KOLIBER”,
- Klub Abstynenta w Mroczy.

Wśród realizowanych działań miały miejsce rozmowy i spotkania we własnym gronie, spotkania z terapeutą, ogólnopolskie wyjazdy trzeźwościowe do Lichenia i Częstochowy, spotkania młodzieży z trzeźwiejącymi alkoholikami oraz prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży i podawania alkoholu.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Z powodu bezdomności w 2021 r. przyznano pomoc społeczną 7 osobom. Liczba osób bezdomnych od 2017 r. zwiększyła się o 4 osoby.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	3	9	11	9	7
Liczba osób w rodzinach	3	10	18	13	7

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

M-GOPS ponosi wydatki na schronienie osób bezdomnych oraz przyznaje pomoc finansową w związku z bezdomnością. W 2021 r. wydatkował na schronienie 65 739,00 zł, natomiast łączna kwota pomocy przyznana w związku z bezdomności wyniosła 121 947,88 zł.

Schronienia dla osób bezdomnych świadczone są przez schroniska, noclegownie i ogrzewalnie. W gminie Mrocza brak jakich obiektów, jednak na terenie powiatu nakielskiego znajdują 3 takie miejsca.

W Mroczy prowadzony jest punkt wydawania posiłków prowadzony przez M-GOPS w Mroczy.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy,
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.¹⁹

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin objętych pomocą M-GOPS z powodu przemocy w rodzinie. W roku 2021 do M-GOPS nie zgłosili się beneficjenci o pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się

¹⁹ <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	2	3	8	4	0
Liczba osób w rodzinach	4	10	25	7	0

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy w 84,21% były kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni (89,47%). Wszystkie interwencje domowe dotyczyły przemocy domowej. W 2021 r. sporządzono 19 Niebieskich Kart.

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Tabela 30. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	
Liczba ofiar przemocy domowej	51	46	63	44	19	
w tym:	kobiety	43	39	54	32	16
	mężczyźni	7	6	5	4	2
	dzieci	1	1	4	8	1
Liczba sprawców przemocy domowej	52	46	62	40	19	
w tym:	kobiety	2	4	7	7	2
	mężczyźni	50	42	53	33	17
	dzieci	0	0	2	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	51	46	60	40	19	
dotyczących przemocy w rodzinie	51	46	60	40	19	
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	51	46	60	40	19	

Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

Uchwałą nr XVIII/169/2016 z dnia 31 marca 2016 r. Rada Miejska w Mroczy przyjęła Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2016-2022, którego głównym celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie znaczenia profilaktyki w Gminie Mrocza. Program realizowany jest przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów, szkoły, Policję, prokuraturę rejonową, sąd rejonowy, placówki ochrony zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

Zespół Interdyscyplinarny

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 r. poz. 1119 ze zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Mieszkańcy z gminy Mrocza, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi mogą także wchodzić osoby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawa antyprzemocowa

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy Mrocza podlega pod Komendę Powiatową Policji w Nakle nad Notecią. W Mroczy zlokalizowany jest Komisariat Policji. Swoje zadania wykonuje 3 dzielnicowych, którzy pełnią swoje obowiązki w następujących rejonach:

- Rejon nr XVI, obejmujący ulice: 5 stycznia, Agatki, Akacyjowa, al. Burmistrza Wiesława Gozdka, Bocianowo, Burmistrza Ciężyńskiego, Bydgoska, Celtycka, Cicha, Czereśniowa, Drzewianowska, Dworzec, Gotycka, Kościuszki, Ignacego Paderewskiego, Kościelna, Kozia, Krajeńska, Krótka, Leśna, Łabędzkiego, Łąkowa, Łobżenicka, Łużycka, marsz. Józefa Piłsudskiego, Nakielska, Ogrodowa, Okrężna, Piaskowa, Piastowska, Piotra, Plac 1 Maja, Plac Wolności, Polna, Pomorska, Poprzeczna, Postępu, Powstańców Wielkopolskich, Półwiejska, Romana Dmowskiego, Rondo ppor. Franciszka Borzycha, Rondo Nakielskie, Rondo Więcborskie, Rzeczna, Rzemieślnicza, Słoneczna, Słowiańska, Spokojna, Sportowa, Śluzowa, Wacława Polewczyńskiego "Połomskiego", Wincentego Witosa, Wodna, Zielona, Zwycięstwa, Żabia,
- Rejon nr XVII, obejmujący miejscowości: Chwałka, Dąbrowice, Drażno, Drażonek, Drzewianowo, Drzewianowo leśna osada, Konstantowo, Kosowo, Kozia Góra Krajeńska, Krukówko, Modrakowo, Ostrowo, Samsiecznynek, Słupówko, Wiele,

— Rejon nr XVIII, obejmujący miejscowości: Białowieża, Izabela, Jadwigowo, Jeziorki Zabartowskie, Kaźmierzewo, Matyldzin, Orle, Orle leśna osada, Orlinek, Podgórz, Rajgród, Rościmin, Witosław, Wyrza, Zdrogowo.

Plany priorytetowe wyznaczone dla opisanych rejonów zakładają wyeliminowanie zagrożeń, zapobieganie naruszaniu porządku prawnego oraz podniesienie stopnia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Ponadto porządku publicznego pilnuje Straż Miejska w Mroczy.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021. Na przestrzeni lat liczba przestępstw zwiększyła o 10,62%. Największy udział w przestępstwach ogółem, w 2021 r., stanowiły kradzieże rzeczy obcej – 6,62%. Zauważalny jest także znaczny spadek kradzieży z włamaniem.

Tabela 31. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021
Liczba przestępstw:		273	270	305	243	302
w tym:	kradzież rzeczy obcej	18	22	13	16	20
	kradzież z włamaniem	27	25	10	9	6
	rozboje	0	0	0	0	0
	bójki i pobicia	0	0	2	1	1
	uszczerbek na zdrowiu	7	15	10	4	4

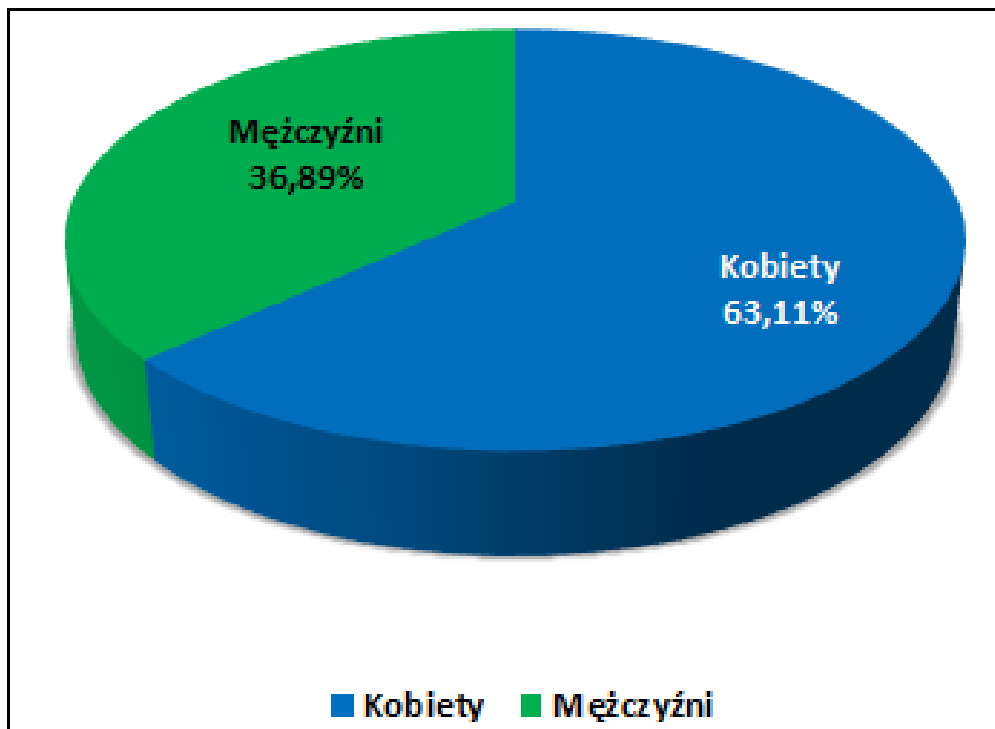
Źródło: Dane M-GOPS w Mroczy

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mrocza na lata 2023-2028 przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

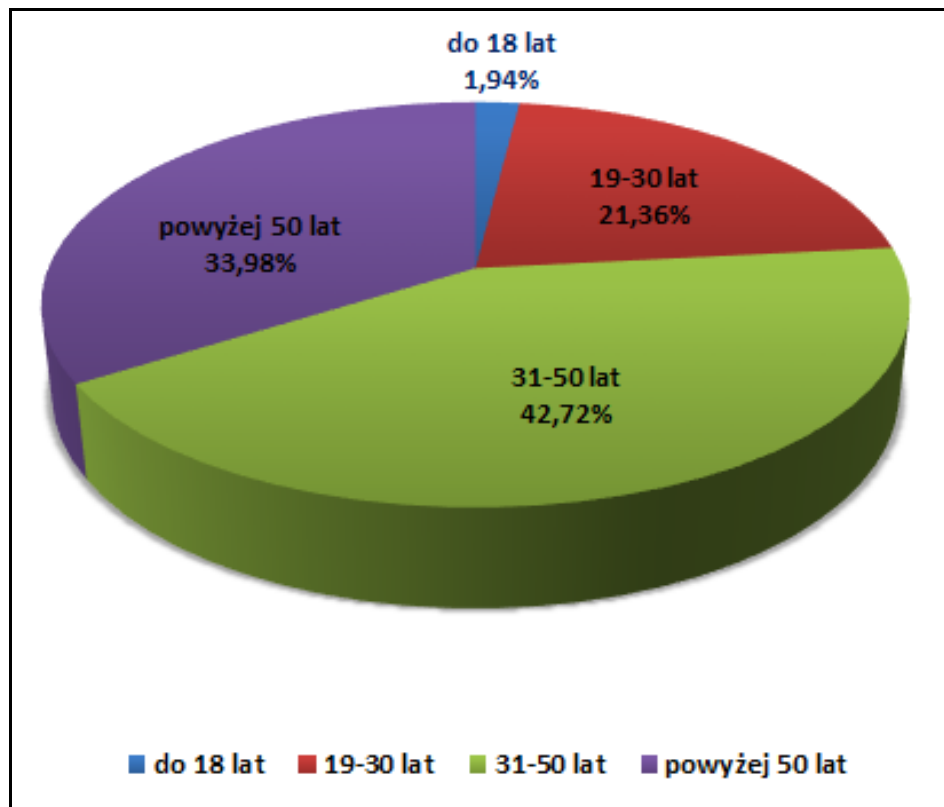
Ankietę wypełniły 103 osoby. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 63,11%, zaś udział mężczyzn wyniósł 36,89%.

Wykres 6. Ankietowani według płci

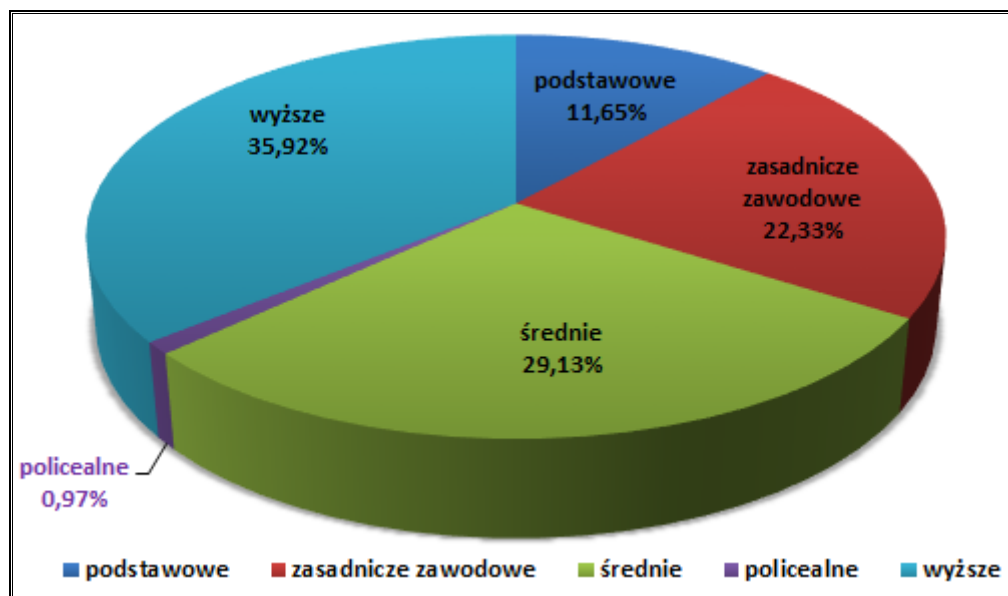
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Mrocza
Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (42,72%), kolejną grupą były osoby w wieku powyżej 50 lat (33,98%), osoby w przedziale wiekowym 19-30 lat (21,36%) oraz osoby do 18 roku życia (1,94%)

Wykres 7. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Mrocza. Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (35,92%), następnie osoby z wykształceniem średnim (29,13%), zasadniczym zawodowym (22,33%), podstawowym (11,65%) i policealnym (0,97%).

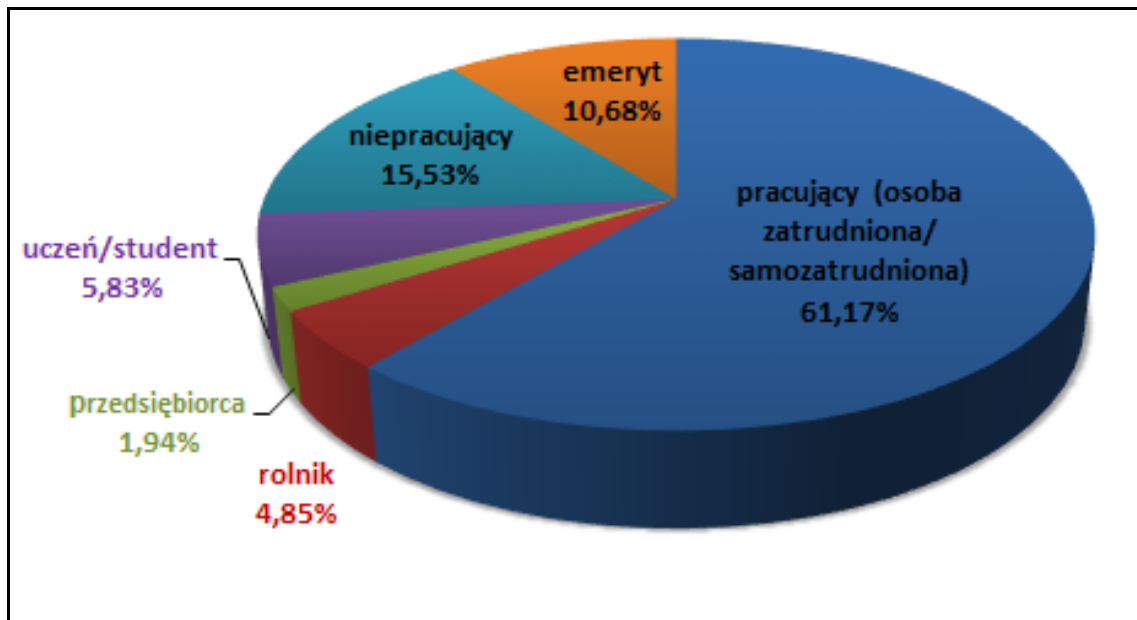
Wykres 8. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Mrocza.

Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (61,17%). Kolejną grupę pod względem liczności stanowili niepracujący (15,53%), emeryci (10,68%), uczniowie i studenci (5,83), rolnicy (4,85%) i przedsiębiorcy (1,94%).

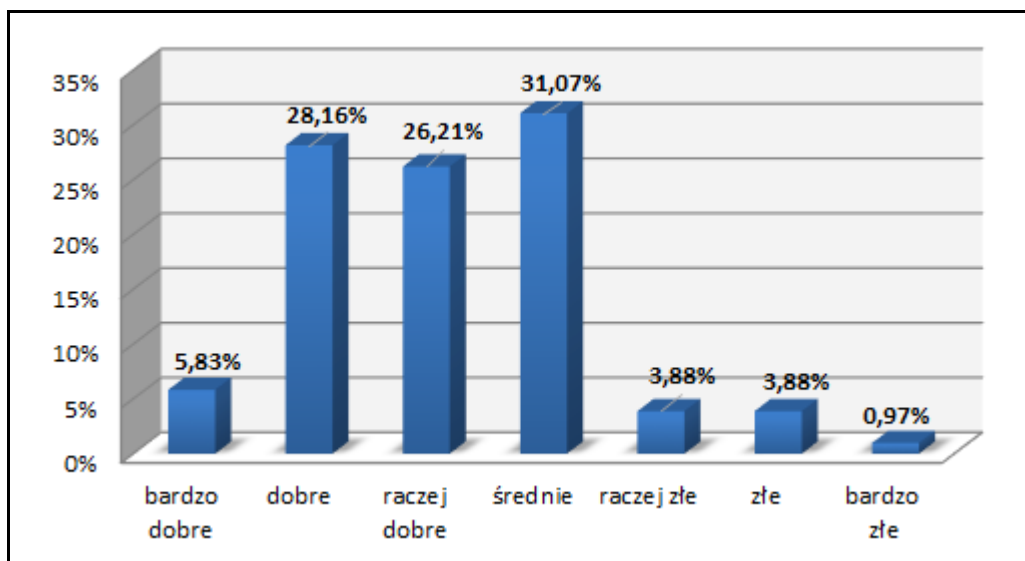
Wykres 9. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Mrocza
Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest dość zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się ponad połowa ankietowanych tj. 60,20%, z czego 26,21% określiło je jako raczej dobre, 28,16% jako dobre, a 5,83% jako bardzo dobre. Aktualne warunki życia oceniono jako średnie przez 31,07% ankietowanych, 3,88% ankietowanych określiło je jako złe i tyle samo jako raczej złe, a jako bardzo złe 0,97% ankietowanych, co relatywnie daje niski poziom negatywnych odpowiedzi do odpowiedzi pozytywnych, jednakże zauważalne jest niezadowolenie mieszkańców.

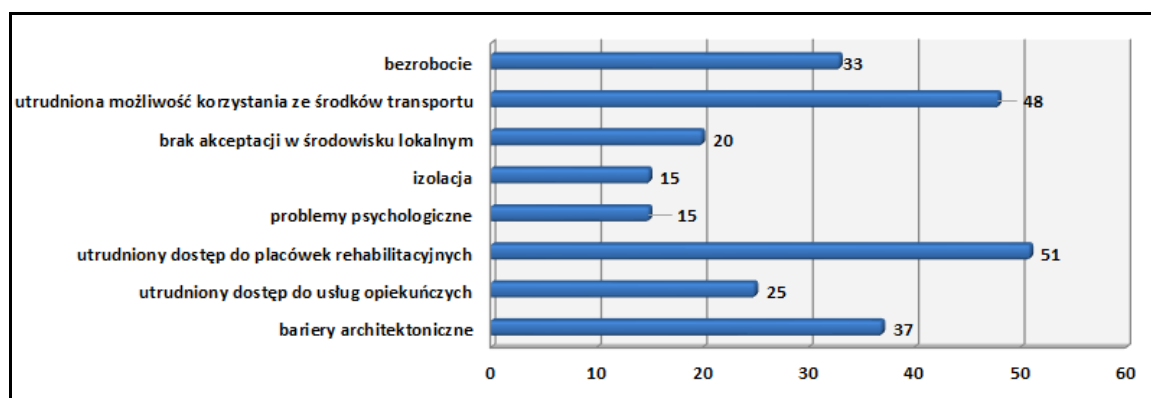
Wykres 10. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszymi problemami społecznymi, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz bariery architektoniczne i bezrobocie. Niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

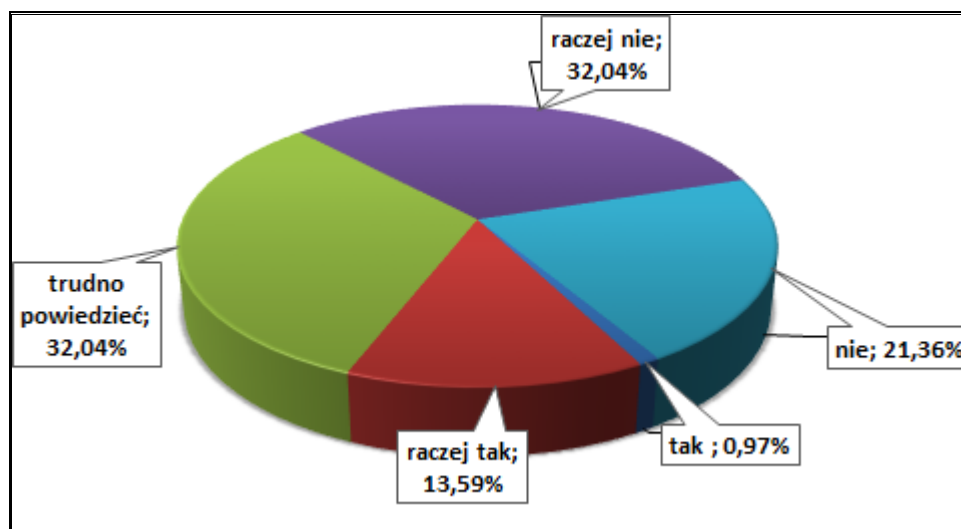
Wykres 11. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 14,56% respondentów. 32,04% respondentów nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Dla 32,04% ankietowanych oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 21,36% jest niewystarczająca.

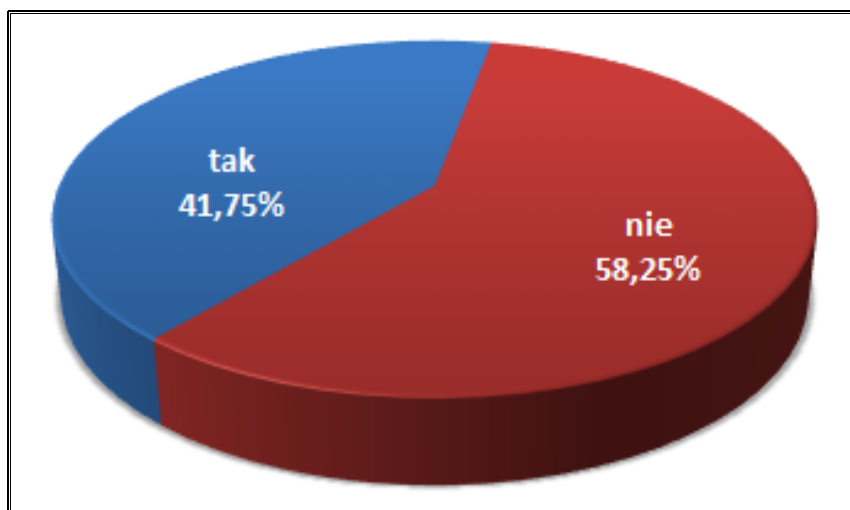
Wykres 12. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony negatywnie przez respondentów, gdyż aż 58,25% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on niewystarczający. Pozytywnie odpowiedziało 41,75% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej liczby placówek specjalistycznych (m.in. gabinetów ginekologicznych, okulistycznych i stomatologicznych, czy rehabilitacyjnych) na terenie gminy.

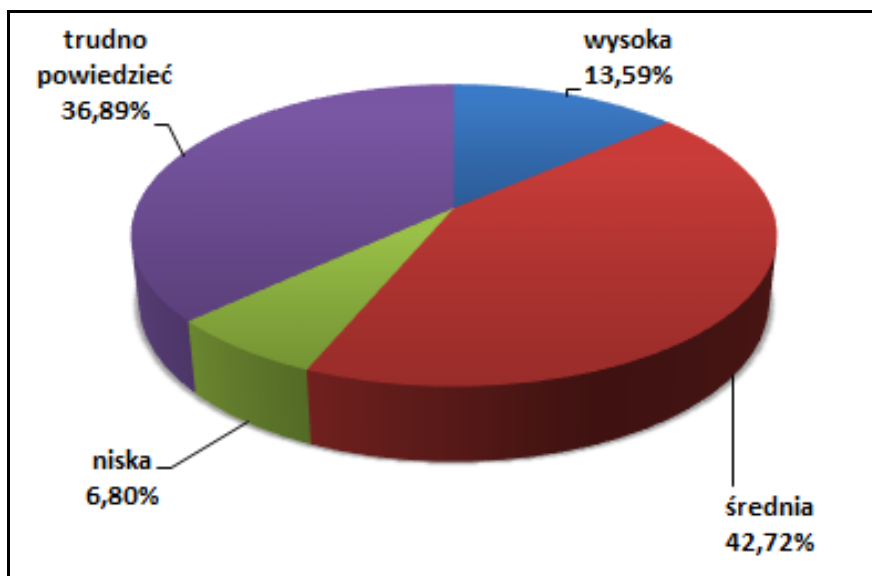
Wykres 13. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (42,72%) oceniła poziom problemu uzależnień jako średni. 13,59% ankietowanych ocenia skalę problemu uzależnień jako wysoki. 36,89% nie potrafiło określić poziomu problemu, natomiast 6,80% oceniło poziom jako niski.

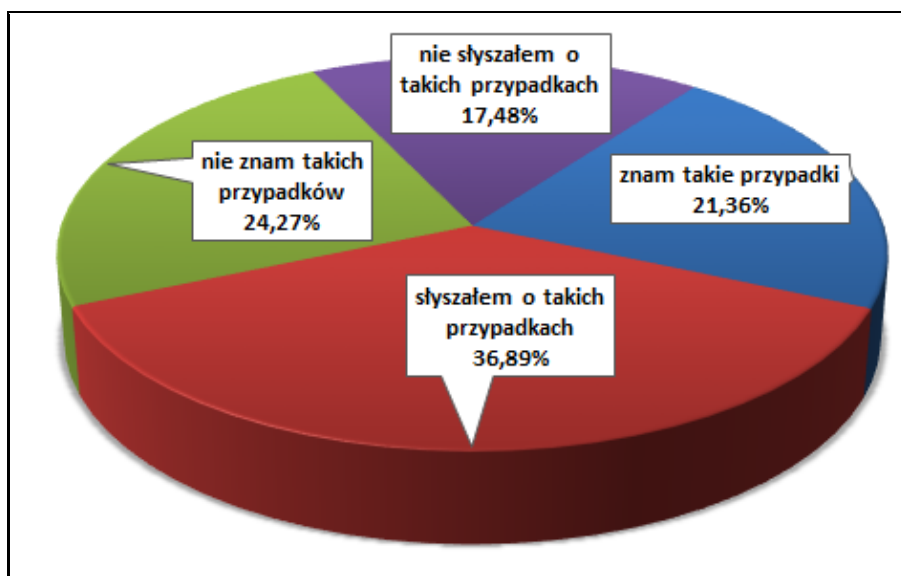
Wykres 14. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów (36,89%) wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 21,36%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to, aż 58,25% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 24,27% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 17,48% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 15. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

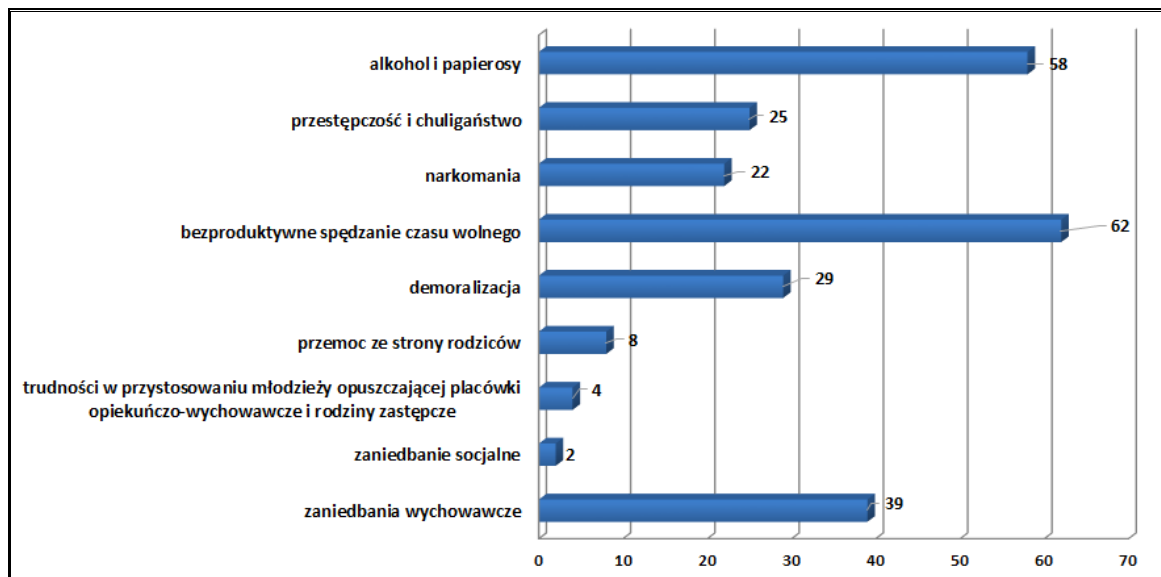

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzegającym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i palenie papierosów oraz zaniedbania wychowawcze. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez

respondentów są: demoralizacja, przestępczość i chuligaństwo, narkomania, przemoc ze strony rodziców, trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawczej oraz zaniedbanie socjalne.

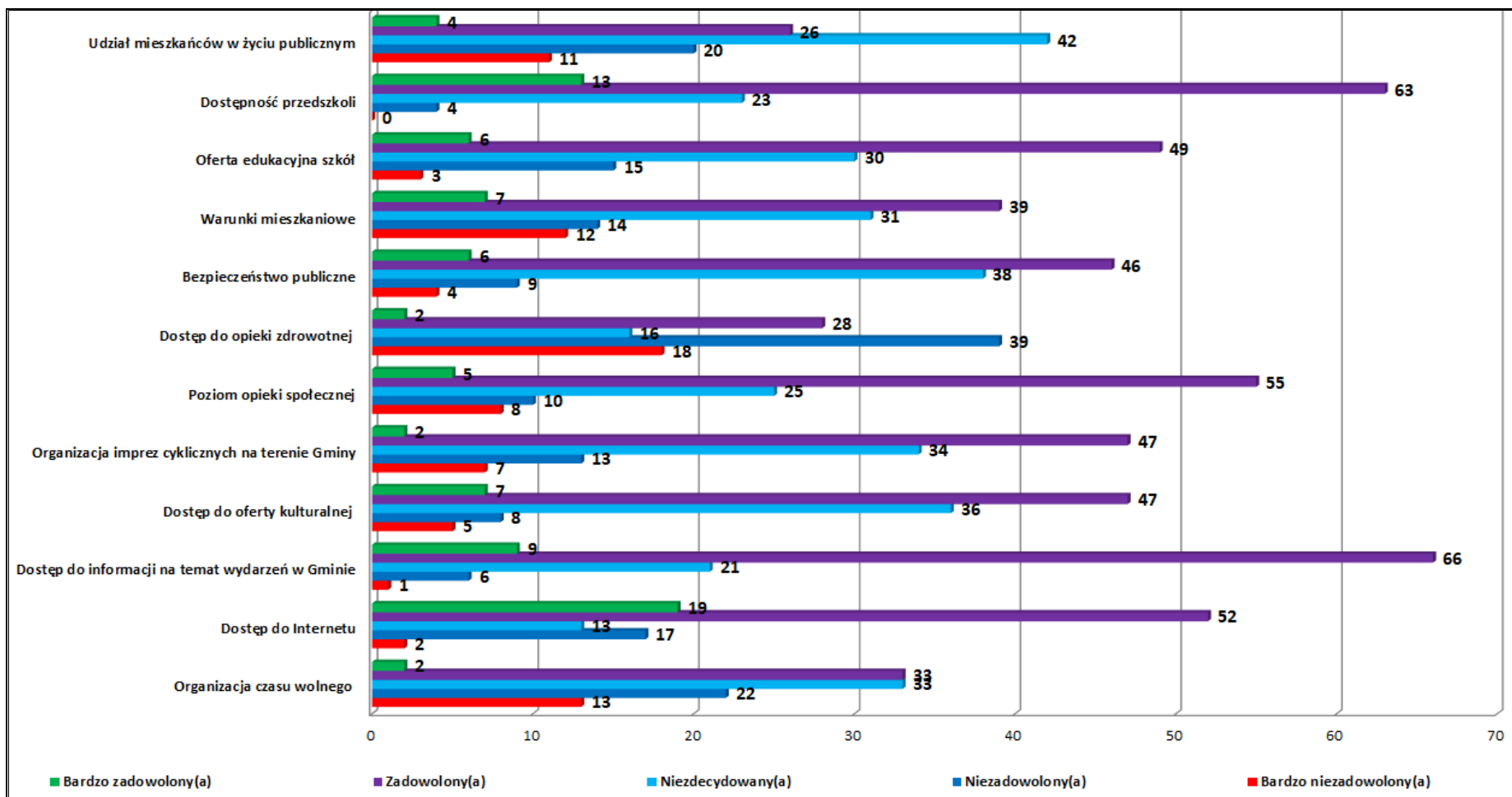
Wykres 16. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył poziomu dostępności przedszkoli, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 96,12% respondentów oraz dostępności do informacji na temat wydarzeń w Gminie, gdzie zadowolonych było 93,20% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim dostępu do opieki zdrowotnej, gdzie negatywnie wypowiedziało się 55,34% ankietowanych.

Wykres 17. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- szkolenia, kursy, warsztaty,
- tworzenie miejsc pracy,
- otworenie jadłodajni,
- zwiększenie dostępu do noclegowni,
- niesienie pomocy w znalezieniu pracy,
- prowadzenie zbiórek rzeczy i żywności dla osób starszych.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- poprawienie dostępności komunikacji zbiorowej,
- likwidacja barier architektonicznych oraz komunikacyjnych,
- otworenie nowej placówki WTZ,
- zwiększenie ilości działań integracyjnych,
- zwiększenie ilości opiekunów oraz doszkalanie ich,
- utworzenie miejsc pracy.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- utworzenie poradni specjalistycznych, w tym m.in. stworzenie placówek rehabilitacyjnych, stomatologicznych oraz ginekologiczno-położniczych,
- dostęp do większej liczby specjalistów,
- utworzenie placówki całodobowej,
- zwiększenie ilości podjazdów i ramp dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- zwiększenie zatrudnienia dla opiekunek,
- utworzenie Dziennego Domu Pobytu,
- utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- prowadzenie projektów aktywizujących seniorów,
- zapewnienie pomocy w postaci wolontariuszy dla seniorów,
- utworzenie klubu seniora,
- zwiększenie miejsc integracji dla seniorów,

- bony żywnościowe dla seniorów,
- organizowanie spotkań i wyjazdów dla seniorów.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- zwiększenie liczby zatrudnionych w Policji i Straży Miejskiej,
- zwiększenia liczby patroli,
- utworzenie monitoringu publicznego,
- organizacja spotkań i szkoleń odnośnie bezpieczeństwa.

Wśród innych działań wskazanych przez mieszkańców mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom na terenie gminy wystąpiły poniższe odpowiedzi:

- zachęcanie mieszkańców do brania udziału w życiu publicznym,
- edukacja w zakresie negatywnych skutków zbyt długiego i niekontrolowanego korzystania przez dzieci z Internetu,
- zwiększenie miejsc integracji dla wszystkich mieszkańców,
- zwiększenie dofinansowań dla Stowarzyszeń działających na terenie gminy,
- zwiększenie dostępności komunikacji zbiorowej, np. umożliwienie dojazdów do większych miast.

4. Analiza strategiczna z analizą SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnienie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 32. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">— funkcjonowanie M-GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują,— dostosowanie siedziby M-GOPS do osób z niepełnością,	<ul style="list-style-type: none">— problem starzenia się społeczeństwa,— brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych takich, jak Środowiskowe Domy Samopomocy czy Dienne Domy Pomocy Społecznej,— występowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych, utrudniających osobom

<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych ogółem na terenie gminy, — funkcjonowanie punktów wspierających działalność M-GOPS, tj. Punktu Wydawania Posiłków, Punktu Konsultacyjnego, Punkt Interwencji Kryzysowej, — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — funkcjonowanie klubu seniora, — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — dobrze funkcjonujący system oświaty, — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, — funkcjonowanie wielu programów pomocy, — dodatnie saldo migracji w ciągu ostatnich lat, — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie klubów sportowych), — funkcjonowanie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej. 	<ul style="list-style-type: none"> niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów, — ujemny przyrost naturalny, — niska liczba działających zakładów pracy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: opracowanie własne

5. Analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej

5.1. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców gminy.

Do głównych atutów, świadczących o potencjale gminy należą:

- dobre skomunikowanie Gminy Mrocza, umożliwiające mieszkańcom, m.in. podejmowanie pracy w innym ośrodku miejskim,
- rozwój mieszkalnictwa, umożliwiający napływ nowych mieszkańców, a przez to również wzrost atrakcyjności gminy,
- rozwijająca się sytuacja gospodarcza gminy, dzięki czemu występują możliwości tworzenia miejsc pracy, by pomóc wyjść z trudnej sytuacji osób ubogich, bezrobotnych i niepełnosprawnych,
- dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, umożliwiające m.in. dzieciom i młodzieży aktywny, zdrowy wypoczynek, rozładowanie negatywnych emocji,
- organizacja wydarzeń kulturalnych, które stwarzają możliwość aktywizacji i integracji różnych grup społecznych,
- funkcjonowanie policji i straży miejskiej,
- funkcjonowanie organizacji pozarządowych, angażujących się w pomoc osobom potrzebującym na terenie gminy,
- funkcjonowanie szeregu placówek pomocy, dzięki którym osoby potrzebujące mogą korzystać z różnych form pomocy,
- monitorowanie skali problemów społecznych przez M-GOPS oraz wprowadzanie działań zaradczych,
- wprowadzanie innowacyjnych projektów społecznych, które realizowane są ze wsparciem środków Unii Europejskiej,
- funkcjonowanie przedszkoli, za pomocą których możliwe jest wyrównywanie szans dzieci na wczesnym poziomie, dzięki identyfikacji ich zdolności i obszarów, w których potrzebują wsparcia na wczesnym etapie ich rozwoju,
- funkcjonowanie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Warsztat Terapii Zajęciowej oraz klubu seniora, dzięki którym możliwe jest udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym, a także ich aktywizacja.

5.2. Bariery i potrzeby

Bariery stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające, lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe gminy w sferze społecznej, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 33. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Mrocza

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Starzejące się społeczeństwo	Niewystarczająca oferta pomocy dla osób starszych	W kolejnych latach należy prognozować zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie i inne rodzaje wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami
Niedostawanie infrastruktury do osób z niepełnosprawnościami i starszych	Niska świadomość społeczna	Poprawa dostępności infrastruktury dla osób niepełnosprawnych i starszych.
Rodziny przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze	Problemy związane z dysfunkcyjnością rodzin oraz sytuacjami kryzysowymi	Odbudowa prawidłowych relacji i umacnianie konstruktywnych postaw rodzicielskich, nauka umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, pomocy w integracji rodziny wewnątrz i z najbliższym otoczeniem
Stres, problemy finansowe, brak umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, patologiczne środowisko	Uzależnienie od alkoholu	Kierowanie wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, ulepszenie dostępu do informacji na temat dostępnej oferty pomocy
Agresja wśród dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież często poddawane są presji na osiągnięcia zarówno w szkole, jak i w domu. Ponadto dzieci z rodzin przemocowych często nie potrafią reagować inaczej niż agresją	Obniżenie liczby zaburzeń zachowania i przypadków przemocy rówieśniczej. Zwalczanie problemu alkoholowego i stosowania substancji psychoaktywnych, czy innych uzależnień u osób poniżej 18 roku życia.
Marginalizacja, wyłączenie, ubóstwo, problemy społeczne	Niechęć do uczestnictwa w życiu społecznym	Aktywizacja i integracja osób wykluczonych społecznie poprzez realizację projektów społecznych
Stereotypy społeczne jako źródło niekorzystnego wizerunku pomocy społecznej.	Opór przed zgłoszeniem się o pomoc osób potrzebujących i szukających pomocy oraz lęk osób otrzymujących	Prowadzenie działań edukacyjnych o problemach społecznych, kształtujących prawidłowe postawy, niwelujące stereotypy, które pośrednio mogą krzywdzić osoby bezradne, czy też wpływać niekorzystnie na ich stan psychiczny.

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
	pomoc przed stygmatyzacją	
Ukrywanie problemów oraz unikanie pomocy społecznej szczególnie wśród rodzin z uzależnieniami, czy dotkniętych przemocą	Przekazywanie negatywnych wzorców dzieciom i młodzieży. Narastające sytuacje kryzysowe, obniżenie wytrzymałości psychicznej	Uświadamianie społeczeństwa o konieczności reagowania i niesienia pomocy osobom pochodzącym z rodzin „zamiatających problem pod dywan”. Należy obnażać przemoc z otoczki tabu oraz edukować, że popadanie w uzależnienia nie jest rozwiązaniem, szczególnie dla dzieci i młodzieży, którzy przejmują wzorce z dorosłych.
Bariery komunikacyjne	Rezygnacja z aktywizacji zawodowej czy społecznej	Lokalizacja gminy w dużej odległości od większych miast.
Brak środków finansowych na zapewnienie sobie podstawowych dóbr	Brak możliwości zapewnienia sobie dostatecznych warunków życiowych, brak wystarczających środków finansowych na utrzymanie mieszkania	Dążenie do utworzenia lokali socjalnych, umożliwiających osobom z niskim dochodem godne warunki do życia.

Źródło: Opracowanie własne

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2023-2028.

6.1. Prognoza demograficzna

W tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy Mrocza w latach 2023-2028. W badanym okresie zaobserwować można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Ogólna liczba ludności wg prognozy w 2028 roku w stosunku do roku 2023 zmniejszy się o 3,62%.

Tabela 34. Prognoza liczby ludności gminy Mrocza w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2023	8 840	1 804	5 323	1 713
2024	8 778	1 799	5 244	1 735
2025	8 716	1 769	5 199	1 748
2026	8 655	1 736	5 152	1 767
2027	8 594	1 684	5 116	1 794
2028	8 534	1 666	5 048	1 820

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych historycznych oraz Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

6.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 35. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — zmniejszenie liczby rodzin ubogich, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez M-GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi,
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,

Problem społeczny	Prognoza zmian
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — spadek liczby osób uzależnionych,

Źródło: Opracowanie własne

7. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Mrocza została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

**„GMINA MROCZA MIEJSCEM PRZYJAZNYM MIESZKAŃCOM,
WSPIERAJĄCYM RODZINY I PRZECIWDZIAŁAJĄCYM RÓŻNYM
FORMOM WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO”**

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy Mrocza dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do ważnych kwestii zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028.

Na podstawie dokonanej analizy SWOT, dotychczasowego doświadczenia pracowników M-GOPS oraz rzeczywistych potrzeb społecznych, wytypowano **następujące obszary priorytetowe** wymagające wsparcia:

1. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
2. Osoby niepełnosprawne;
3. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków;
4. Osoby starsze;
5. Rodzina, w tym rodziny niewydolne opiekuńczo-wychowawczo.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 36. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	<u>Cel strategiczny 1.</u> Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.
2.	Osoby niepełnosprawne	<u>Cel strategiczny 2.</u> Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.
3.	Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków	<u>Cel strategiczny 3.</u> Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.
4.	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
5.	Rodzina, w tym rodziny niewydolne opiekuńczo-wychowawczo	<u>Cel strategiczny 5.</u> Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.

Źródło: Opracowanie własne

8. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań oraz zadań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych oraz zaproponowano przykładowe zadania do realizacji. Wskazane cele strategiczne, kierunki działań i zaproponowane zadania są długofalowe i ich realizacja trwać będzie przez cały okres obowiązywania Strategii, tj. w latach 2023-2028.

Tabela 37. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zadania
<u>Cel strategiczny 1.</u> Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.	<ul style="list-style-type: none"> — monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie, — organizowanie dożywiania w szkołach, — rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego, — dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, — aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie wizyt terenowych osób potrzebujących, — wydawanie posiłków potrzebującym, — organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, — dostępność psychologa oraz prawnika oraz udzielanie przez nich porad, — organizacja wydarzeń kulturalnych, spotkań integracyjnych, wyjazdów.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.	<ul style="list-style-type: none"> — likwidacja barier architektonicznych, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — montaż podjazdów, barierek i poręczy oraz infrastruktury wizualno-dźwiękowej umożliwiającej funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w miejscach publicznych, — dostępność psychologa oraz organizacja spotkań lokalnej społeczności z osobami niepełnosprawnymi, — organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, — udzielanie pomocy w zakresie wypełniania wniosków o dofinansowanie do

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zadania
		sprzętu rehabilitacyjnego, — udzielanie świadczeń pomocy społecznej.
<p><u>Cel strategiczny 3.</u> Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, — monitorowanie zjawiska uzależnień, — zapewnienie pomocy psychologa i terapeuty ds. uzależnień, — motywowanie do podjęcia leczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> — cykl spotkań w szkołach zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, — kontrola osób po zakończeniu leczenia, — udzielanie skierowań na leczenie, — dostępność psychologa i terapeuty ds. uzależnień, — współpraca psychologa, szkoły i pracowników socjalnych z rodziną osoby uzależnionej.
<p><u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, — wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, — podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — utworzenie wolontariatu, — zwiększenie zatrudnienia opiekunek osób starszych, — utworzenie klubu seniora, — organizacja cyklu spotkań seniorów, — dofinansowania organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób starszych.
<p><u>Cel strategiczny 5.</u> Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — organizacja kampanii lokalnych o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, — udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, — organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, — praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> — organizacja zajęć w szkołach o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, — udzielanie świadczeń pomocy społecznej, — cykl szkoleń dla rodzin dysfunkcyjnych, — współpraca asystenta rodziny oraz psychologa z rodziną dysfunkcyjną.

Źródło: Opracowanie własne

9. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Mrocza.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mroczy.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza obejmują lata 2023-2028, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

10. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Monitoring

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań M-GOPS oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań.

Zadaniem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy będzie sporządzenie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 38. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie, — organizowanie dożywiania w szkołach, — rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego, — dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, — aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa i wykluczenia społecznego, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach, — liczba dzieci, które objęto dożywianiem, — liczba zorganizowanych kursów i szkoleń, — liczba osób, które wzięły udział w kursach i szkoleniach.
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — likwidacja barier architektonicznych, — zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, — aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba podjętych działań inwestycyjnych, likwidujących bariery architektoniczne, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych, którym zapewniono dostęp do rehabilitacji, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
<p><u>Cel strategiczny 3.</u> Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym</p>	<ul style="list-style-type: none"> — prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób korzystający ze wsparcia z terapeutą, — liczba przeprowadzonych kampanii,

Cel strategiczny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.</p>	<p>świadomość społeczną dotyczącą uzależnień,</p> <ul style="list-style-type: none"> — monitorowanie zjawiska uzależnień, — zapewnienie pomocy psychologicznej, — motywowanie do podjęcia leczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej, — liczba osób, które podjęły się leczenia.
<p><u>Cel strategiczny 4.</u> Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, — wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, — podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, — liczba osób starszych uczestnicząca w zorganizowanych spotkaniach, — wartość udzielonych dotacji dla instytucji działających na rzecz osób starszych, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
<p><u>Cel strategiczny 5.</u> Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — organizacja kampanii lokalnych o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, — udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, — organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, — praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi, — zapewnienie pomocy pedagogicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych kampanii, — kwota przyznanych świadczeń, — liczba zorganizowanych szkoleń, — liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, — liczba asystentów rodziny, — liczba rodzin i dzieci objętych asystenturą rodzinną, — liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, — liczba rodzin korzystających ze wsparcia pedagogicznego.

Źródło: Opracowanie własne

Ocena ryzyka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

11. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

Strategia Demograficzna 2040 – projekt

Projekt Strategii Demograficznej 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmocnienie rodziny:
 - kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
 - kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
 - kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
 - cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie,
 - kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest **wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce**. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2, to jest kolejno zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej – Projekt został przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P.2019 poz. 214).

Cel główny powyższego Programu brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2,

to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)

W dniu 7 czerwca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę Rady Ministrów w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2030 (z perspektywą do 2035 r.). Jest to dokument szczebla krajowego określający politykę państwa względem usług społecznych oraz kierunku ich rozwoju, z uwzględnieniem warunków otoczenia, takich jak np. demografia.

W dokumencie przyjęto cele strategiczne oraz szczegółowe spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 w brzmieniu:

- cel strategiczny: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
 - cel szczegółowy nr 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę,
- cel strategiczny: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę długoterminową,
 - cel szczegółowy nr 3: Rozwój środowiskowych form wsparcia opieki długoterminowej,

- cel strategiczny: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności,
 - cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, w tym wsparcie w zakresie realizacji usług,
 - cel szczegółowy nr 4: Usamodzielnienie mieszkańców instytucji opieki całodobowej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Mrocza, w szczególności beneficjentów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Kierunki te są następnie realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z zawartą w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego celem głównym 2 w obszarze „Społeczeństwo” w brzmieniu „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo” oraz z celem operacyjnym tegoż celu głównego „Rozwój wrażliwy społecznie”.

Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego na lata 2014-2020+

Strategia przyjęta została uchwałą nr XLIII/451.2014 Rady Powiatu Nakielskiego z dnia 29 października 2014 r.

Wizję powiatu nakielskiego określono następująco: Powiat nakielski miejscem przyjaznym dla inwestorów o konkurencyjnej gospodarce i unikalnej ofercie turystycznej, zapewniającym przestrzeń dla aktywnego życia.

W Strategii wyznaczono następujące priorytety i cele strategiczne oraz cele operacyjne:

- priorytet 1. Gospodarka; Cel strategiczny: rozwój gospodarki poprzez kreowanie przedsiębiorczości i ograniczenie bezrobocia:
 - wykorzystanie potencjału gospodarczego powiatu,
 - dopasowanie kapitału ludzkiego do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy,
 - budowanie marki powiatu w regionie i zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu,
- priorytet 2. Środowisko i infrastruktura techniczna; Cel strategiczny: poprawa zagospodarowania powiatu w zakresie infrastruktury technicznej i ochrony środowiska naturalnego:
 - modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej,
 - wdrażanie standardów ochrony środowiska,
 - rozwój infrastruktury rekreacyjnej powiatu.
- priorytet 3. Społeczeństwo; Cel strategiczny: aktywne społeczeństwo i sprawne usługi:
 - wzrost aktywności społecznej mieszkańców,
 - promocja dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienie rozwoju instytucji kultury.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 wpisuje się przede wszystkim w cele strategiczne: rozwój gospodarki poprzez kreowanie przedsiębiorczości i ograniczenie bezrobocia oraz aktywne społeczeństwo i sprawne usługi. Cele strategiczne i kierunki działań wyznaczone w niniejszym dokumencie, wpisują się i będą przyczyniać się do realizacji celów zawartych w powiatowej strategii, a zatem Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna ze Strategią Rozwoju Powiatu Nakielskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nakielskim na lata 2021-2026

Dokument został przyjęty 16 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXV/200/2020 Rady Powiatu Nakielskiego. W Strategii wyznaczono trzy cele strategiczne oraz kierunki działań.

Cel strategiczny 1. Opieka nad Dzieckiem i Rodziną

- 1.1. Profilaktyka i wsparcie rodzin,
- 1.2. Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży oraz zapobieganie demoralizacji,
- 1.3. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
- 1.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2. Integracja grup podatnych i zagrożonych marginalizacją oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

- 2.1. Podnoszenie świadomości społecznej,
- 2.2. Edukacja i aktywizacja zawodowa,
- 2.3. Integracja i rehabilitacja społeczna
- 2.4. Profilaktyka i promocja zdrowia
- 2.5. Wspieranie i aktywizacja osób zagrożonych marginalizacją.

Cel strategiczny 3. Zintegrowana polityka społeczna i rozwój zasobów społecznych

- 3.1. Doskonalenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych,
- 3.2. Profesjonalizacja służb społecznych,
- 3.3. Rozwój infrastruktury służb społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza jest spójna ze Strategią Rozwiązywanie Problemów Społecznych na poziomie powiatu. Obydwa dokumenty mają na celu zbudowania zintegrowanego systemu pomocy oraz prowadzenie działań społecznych dla mieszkańców swojego obszaru dla poprawy ich sytuacji życiowej.

Strategia Rozwoju Gminy Mrocza na lata 2021-2027

Strategia została przyjęta uchwałą nr XL/315/2021 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 29 października 2021 r. Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki. Ten dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W Strategii Rozwoju Gminy Mrocza na lata 2021-2027 określono cel strategiczny: Rozwój aktywności społecznej mieszkańców Gminy, a w ramach niego wyznaczono 3 cele operacyjne:

- wzrost jakości życia mieszkańców,
- aktywizacja społeczna osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem,
- wzmacnianie oferty kulturalnej i turystycznej Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna przede wszystkim z celami operacyjnym: wzrost jakości życia mieszkańców oraz aktywizacja społeczna osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, gdyż zaplanowane działania w dokumencie mają na celu zarówno poprawę jakości życia, jak i aktywizację wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem grup społecznych. Dokumenty są ze sobą zgodne, a ich realizacja wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców i ich zadowolenia.

Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023 został przyjęty uchwałą nr X/96/2019 Rady Miejskiej w Mroczy z dnia 30 sierpnia 2019 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna z Programem Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Mrocza na lata 2017-2023, w którym wyznaczono cel główny: Wzrost aktywności społecznej, w szczególności mieszkańców o wysokim stopniu uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Mrocza na lata 2023-2028 jest spójna ze wszystkimi celami wyznaczonymi w Programie Rewitalizacji. Realizacja Strategii pozwoli zaktywizować społecznie i zawodowo osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, podnieść poziom kwalifikacji i przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji, zmniejszyć poziom wykluczenia społecznego, odbudować więzi społeczne, zaktywizować mieszkańców do realizacji inicjatyw lokalnych oraz zlikwidować koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, dzięki czemu dokumenty są ze sobą spójne.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności gminy Mrocza w latach 2017 - 2021	13
Tabela 2. Ludność gminy Mrocza w latach 2017-2021 wg grup ekonomicznych	14
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2017-2021	15
Tabela 4. Saldo migracji w gminie Mrocza na przestrzeni lat 2017-2021	16
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów w latach 2017-2021	18
Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021	19
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2020	21
Tabela 8. Opieka zdrowotna na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	22
Tabela 9. Wychowanie przedszkole na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	23
Tabela 10. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego w [%] w gminie Mrocza, powiecie nakielskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2017-2019	24
Tabela 11. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie gminy Mrocza, powiatu nakielskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2020 - 2022	25
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2020	25
Tabela 13. Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	28
Tabela 14. Koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	28
Tabela 15. Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	29
Tabela 16. Pomoc społeczna na terenie gminy Mrocza - zadania własne Gminy w latach 2017-2021	39
Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom gminy Mrocza w 2021 r.	40
Tabela 18. Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Mrocza w latach 2017-2021	47
Tabela 19. Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku	47
Tabela 20. Bezrobocie na terenie gminy Mrocza w latach 2017 - 2021	47
Tabela 21. Liczba beneficjentów M-GOPS w Mroczy korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	48
Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą M-GOPS w Mroczy z powodu ubóstwa	49
Tabela 23. Liczba beneficjentów objętych pomocą M-GOPS w Mroczy z powodu niepełnosprawności	53
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	58
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	59
Tabela 26. Liczba beneficjentów pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2017-2021	69
Tabela 27. Uzależnienia alkoholowe na terenie gminy Mrocza	69
Tabela 28. Beneficjenci pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu bezdomności	72
Tabela 29. Beneficjenci pomocy M-GOPS w Mroczy z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017-2021	73
Tabela 30. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	73
Tabela 31. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Mrocza w latach 2017-2021	76
Tabela 32. Analiza SWOT	87
Tabela 33. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Mrocza	90
Tabela 34. Prognoza liczby ludności gminy Mrocza w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 roku	92
Tabela 35. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	92
Tabela 36. Cele strategiczne SRPS	93
Tabela 37. Kierunki niezbędnych działań	94
Tabela 38. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów	98
Rysunek 1. Położenie gminy Mrocza na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu nakielskiego	13
Rysunek 2. Schemat Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mroczy	35

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie, z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b ust. 2 strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. Diagnozę sytuacji społecznej;
2. Prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. Określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zawiera przedłożony projekt strategii.

Wobec czego wnosi się o przyjęcie niniejszej uchwały o przyjęciu strategii.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Mroczy

Jarosław Odrobiński